

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Avstriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69709)

PROVINCIA
AVSTRIÆ.

TREDECIM Collegijs, vna Probationis De-
mo, Residentijs sex, & tribus Missionibus,
Socij fuere Quadringenti viginti tres, quorum
centum sexaginta quinque Sacerdotes, Fratres
Magistri triginta nouem, præter plures ex Sacer-
dotibus numeratis, Discipuli octoginta octo,
vno amplius Coadiutores. In Collegio Viennen-
si quadraginta. Græcensi octoginta octo. Pragen-
si quadraginta quatuor. Olomucensi triginta no-
uem. (Selliense Collegium, cum sua Thurocienſi
Residentia, alio belli causa suos amandauit) Crü-
louienſi viginti. Commotouienſi viginti octo.
Nouodomienſi viginti septem. Labaceniſi no-
uemdecim. Glaceniſi quindecim. Clagenſurtenſi
totidem. Brunenſi quadraginta quinque. Mo-
noſtorienſi nouem, (Claudiopolitanum nam-
que Arianorum furore huc fuit hoc anno tranſ-
latum) Albano vnus. Residentia Varadinenſi duo.
Sancti Bernardi ſeptē. Miſtadienſi totidem, Lin-
cenſi quatuor. Oberendorſienſi tres. Paſſauenſi,
Glogouienſi, & Cremitinenſi Miſſionibus, ſingu-
lis bini. Vita ſuncti Octo. Quorum locum ſubi-
re viginti duo.

C O L L E G I V M
V I E N N E N S E.

VBI hostium in Vngaria rebellium furor, & audacia eousque progressa est, vt quemadmodum aliorum, ita & nostrorum Schellia, & Thurotij bona inuaderent, ne illorum ferocitatem etiam nostri experirentur, semel iterumque octo, denique ad Viennense Collegium confugerunt, donec denique planè ab hostibus exclusi, & Viennæ, & alibi mansionem acceperunt. Neque enim Viennæ, ob hostium in Austriam excursionem, & depopulationem res tuto loco erant. Ideo ex personis etiam proprijs Collegij huius, aliqui in Bauariam missi, alij aliò, plures apud sanctum Bernardum, vt vel inde facile vocari, vel si hostes congerent, alio mitti commode possent, detenti fuerunt. In pestis discrimine constitutis Charitas Societatis minime deest; duobus Patribus, qui magno pietatis, & amoris affectu ad hoc etiam vtrò sese obtulerunt, à domesticorum consuetudine se iunctis, qui peste infectos adeunt, & animæ salutem procurant. Atque in hoc excellentioris Charitatis officio, incolumes hucusque Dei munere perseuerant.

SOCIETATI nomina dederunt quatuor studiosi, & duo in Coadiutores temporales adsciti sunt. Proprij profectus in hisce bellorum motibus, & periculis, ex morbi contagione studium fuit ardentius, & erga proximum excitatius: effectumque concionibus in diuersis templis, etiam Cathedrali à nostris habitis, & familiari consue-

B b b

rudi-

rudine, vt plures solito, & frequentiores in fulci-
piendis Sanctissimis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ
Sacramentis, numerati fuerint, & circa festos dies
Paschæ recensiti, qui se sacro Angelorum pane
refecissent amplius quatuor millia quingenti, ve-
nihil de alijs totius anni festiuitatibus dicam; ni-
hil de Iubilæo circa finem Augusti, magna solem-
nitate, & deuotione populi celebrato, quo tem-
pore decem & quatuor diebus, in confessionibus
excipiendis omnes pæne sacerdotes nostri assidue
occupati, nec tamen multitudini satisfacere po-
tuerunt. Totius vitæ confessiones auditæ fuerunt
centum quinquaginta duæ; aliqua eorum, qui
vel nunquam, vel indebitè ad pœnitentiæ Sacra-
mentum accesserunt, aut etiam multis annis id in-
termiserunt.

VICIT hæreticorum quorundam pertinaciã
excellens nostrorum patientia, & Religiosa in a-
gendo modestia. Ad fidem porrò Catholicam, ab-
iuratis hæreseos erroribus reducti hoc anno du-
centi, & quindecim; Ex quibus viri fuerunt inter
suos florentes, aliqui vel Prædicantium filij, vel ita
hæresi infecti vt nõ nisi, aut graui morbo correpti,
aut primum circa septuagesimum, octuagesimum-
que ætatis suæ annum fidem veram, & ortho-
doxam receperint. Cuidam inter alios, nouum à
Magistro hæretico paradoxum auditum occasio
salutis fuit. Adolescens is erat hæreticis natus
parentibus, ita à suis edoctus, vt crederet, nullum
vnquam Iesuitam naturali morte vitam claudere,
sed à communi humani generis hoste diabolo
abripi; Hoc magistrorum suorum dicto motus
Vicnam venit, vt & Iesuitas audire, & num ea
vera, quæ olim de ijs inaudisset, experiri posset.
audijs

audijt ille Patrem sæpius verba ad populū facientem, vnitatemque fidei agnouit, atque prudenter inde conclusit, impossibile esse, tam mala morte perire illos homines, qui adeo benè de Christo sentirent ac loquerentur.

GRAVIS & erroris, & inconstantiã reprehensio illi feminæ salutaris fuit; quæ quod inciperet dubitare de Fidei Catholicæ veritate, quam iam ab anno receperat, grauissimè noctu obiurgata fuit, quandam quasi per visionem, quod sacrilegè eam deseruisset, & venenum abiectum resumpserat; qua re territa, rem vt accidit ad Sacerdotem nostram detulit, & animo mutato fidem Catholicā, reclamantibus omnibus amicis, constanti animo suscepit. Felix fuit & illius, quanquam tarda ad fidem conuersio, iuuenis moribus insignis, arte Typographi, à puero hæretici, quem cum Dominus, cui tum operam suam locauerat, graui infectum lue videret, & iam vitam in discrimen mortis adduci, paterne commonuit, esset memor, & prouideret, ne cum corporis salute, anima simul periclitaretur, proinde pateretur se instrui, & vnum è Nostris ad se vocari. Consensit iuuenis sed ægrè, vt Pater aliquis vocaretur. Sed ecce dum Noster vocatus adest, inuenit infirmum vi morbi iam à mente amotum, nec valentem amplius, nisi difficulter admodum verba formare. Noster in tali re plena periculi, ad Deum pro infirmo deprecandum cū circumstantibus confugit. Audijt preces Deus suorum, & pro sua infinita misericordia infirmo vsū linguæ & vocis restituit, qui post & veram fidem agnouit, & Sanctissimis Sacramentis communitus, piè valdè Creatori suo animam reddidit. In carcere iam supplicio afficiendis, oppor-

portunè etiam subuentum. Eandem alij alijs temporibus nostrorum pietatem experti sunt. Præter enim elemofynas à summis viris summa diligentia procuratas, frequentibus commonitionibus, ita in spiritualibus instructi fuerunt, vt & hanc aduersæ fortunæ calamitatem, tanquam à Deo sibi immiffam æquo animo ferrent, & pœnam illam esse peccati agnoscerent, maximè verò ij, qui in sententia Iudicum recipienda, adeò difficiles sese ostenderunt; vt ad Tribunal Dei prouocarent, vel ex non remiffa offensa desperati perituri timerentur.

GRAVES inter hæc belli diffidia inimicitia, partim inter coniuges, partim inter alios, præcipuæ authoritatis viros fuerunt reconciliatæ. duellum inter Nobiles viros impeditum, idque hoc modo. Cum alter priùs quam congregari vellet, Patrem animo confitendi conuenisset, & simul aperuisset ante ipsam confessionem se cupere, propter ancipitem duelli exitum, Deo per Sacramentum Pœnitentiæ reconciliari, post instructus, & à Patre prohibitus, ne Collegio exiret, antequam Patrem aduersario loqueretur; locutus est, eoque rem perduxit, vt reconciliati dextras tibi mutuas darent.

NON frustra etiam laboratum fuit in superstitionibus ex hominum animis amouendis, quia & libri Magici accepti, & quam periculosum esset superstitiosis artibus aliquid efficere, homines edocti. Non est hic etiam tacendum de B. P. N. Ignatio, qui vt Socijs suo singulari apud Deum Patrocínio semper adest, ita externos se piè inuocantes sua intercessione non deserit. Experta hoc fuit quædam Matrona Nobilis, quæ cum ante annum

num primo partu in summum salutis discrimen adducta fuisset, & uti sibi persuadebat, singulari B. P. N. intercessione liberata, nunc in secundo partu memor & periculi, & opis præteritæ, maturè ad suffragia sancti Patris confugit, opem petit, & impetrauit; statim enim sine vlla difficultate enixa est, quod ipsa post partum marito læta narravit, maritusque nobis retulit.

Ex communi patriæ hoc anno clade ab hostibus, propriisque militibus causata, & aquarum inundatione aucta, iacturam hoc anno Collegium fecit propè trium millium florinorum. Trecentis pænè florenis piorum liberalitate donatum est: debitumque frumentarium eidem remissum, quod quingentis florenis æstimari potest. Scholæ hoc anno belli motibus haud parum turbatæ, impeditæque fuerunt. Et quidem à lectionibus Philosophicis discedentibus auditoribus, Professoribusque eadem ex causa alio amandatis, pluribus mensibus cessatum est. Inferiores verò scholæ tempore consueto retentæ, animis verò metu ac solitudine occupatis, minore fructu exhibitæ fuerunt: omnino etiam proximis hisce mensibus ob pestiferam contagionem intermissæ: quas brevi cum alijs resumere, ac cum pacis tranquillitate aërisque salubritate literas, officiaque in proximum maiori alacritate exercere ut liceat, Deum precamur.

R E S I D E N T I V
S A N C T I B E R N A R D I.

V I E N N A belli motibus, & pestifera contagione hoc anno infestata, ad sanctum Bernardum plures è Collehio Viennensi morati sunt. Horum præsentia, & auxilio, proximo plus se nostri impenderunt: adiacentia oppida, pagosque sacris concionibus, Christianaque institutione, eorundem Parochos salutariis monitis, & confessionis remedio, quo ipsi quoque pastores libenter vsi sunt, adiuuerunt. Illis maximè profuerunt, qui gregatim alicubi ad confessionem faciendam admissi, vel generalis solum confessionis formulam adhibere soliti, de fructu, & necessitate integræ confessionis edocti, de tota vita fere omnes illam instituerunt. Extra Pascha ad Sacramenta frequentanda non pauci inducti; solennitas Christi corporis, per publicam supplicationem plurimis annis intermissa, communitularum gaudio reuocata, & ritu conueniente peracta est. Quidam hæresim vt abiuraret inductus Religiosorum Cænobijs eadem auxilia præstita, & ipsorum Religiosorum confessiones exceptæ sunt. Reiectum à nostro, quod offerebatur Ecclesiasticum beneficium, Societatis existimationem auxit non parum.

RESI-

RESIDENTIA LINCENSIS.

VIXERVNT in Lincensi Residentia hoc anno duo Sacerdotes, & totidem fratres, vsque ad mensem Octobrē; tunc accessit tertius Sacerdos. Sed exeunte Nouembri vnus horum prorsus è vita decessit, is fuit R. P. Georgius Scherer, qui in Societate vixit annos quadraginta septem, concionibus sacris Austriam excoluit annis quadraginta quinque: & iam multis editis libris pro Ecclesia, & contra hæreticos, tota Germania, Boëmia, Polonia, Hungaria celebris. Iamque quinquennio voluntate Serenissimi Archiducis Mathiæ, cuius concionator Viennæ diu fuerat, ad Lincenses magno tam Catholicorum, quàm hereticorum bono, verba fecerat, & exactis iterato, Cæsaris accedente mandato, Lutheranae sectæ Buccinatoribus, Societatis in ea ciuitate Residentiam plantauerat: cum ecce tibi Dominica quinta post Trinitatis, inter concionandum repente oculis & viribus destituitur, vt homine opus fuerit, qui eum è cathedra domum reduceret. Hæretici, re intellecta, sparserunt in Germania Schererum pro concione dixisse; si fides Catholica non est vera, ilicò coram vobis plaga cæcitate me Deus feriat, moxque cum dicto excæcarum, imò & mortuum, clamque sepultum fuisse. Sed reddidit Deus paulòpost athletæ suo visum & vires. Itaque alacris in concionem rursus prodijt, & splendidum hereticorum mendacium, splendidiore veritatis luce confutauit. Deinde sine duce,

per publicum forum (erat tunc tempus Nundiarum, quando ex Italia, Germania, Bohemia, Hungaria, Mercatores plurimi Linzium concurrunt) solus domum reuertit stupentibus aduenis, eum, quem sui prædicantes vbique cæcum, mortuum, sepultum proclamarent, Linzium tam comode valere, tam belle videre, tam rectè incedere.

S V B idem tempus Pater in platea homines de se colloquentes audiuit: quorum vnus, Ecce Patrem Scherer; ego in posterum nostris Prædicantibus nullam fidem habebo. Idem tamen bonus Pater cum mense Augusto mortem, vt diximus, feliciter euasisset, eidem mense Nouembri repente succubuit: Sabbatho ante Dominicam primam Aduentus, circa quintam vespertinam appropinquatus, tam acri, vt non nisi septem horas superuixerit. Sepeliuimus eum in templo Societatis maiori, eo loco quem sibi à R. P. Prouinciali in sepulchrū ipse impetrauerat. Comitati sunt funus per medium forum Illustrissimus superioris Austriae Capitaneus, Reuerendissimus Cremisaniensis, officiales Cæsaris, Senatus, Populusque Linzensis, maximo numero. Lusit ipse in morbum suum, postquam inde nuper conualuisset, hoc Epigrammate.

*Cum mors non posset vitales ledere partes,
Nec mihi præfixos abbreviare dies:
Dentibus infreudens indignabunda recessit,
Siccine deludor? siccine decipior?
Differs, non aufers mortem longæue Georgi,
Incidet in casses præda petita meos.
Ibo, senex, ibo; post tempora pauca redibo;*

Hoc

Hoc telo occumbes, hac moriere manu.

Non semper parcam, viuendi terminus instat:

Si te non hodie, cras iugulare queo.

RESPONSSIO AVCTORIS.

Mors optata veni. nihili tua spicula pendo:

Nam mea per Christum vita perennis erit.

*Eodem tempore sequentibus Epigramma-
tibus funeri, & sepulturæ suæ prælusit.*

Lustra nouem varias Cathedras obeundo, peregi,

Hæc me complectens non sinit ulterius.

Siste gradum, clamat, tua fessa senilia membra

Infer in hunc tumulum, tu mens hospes eris.

Hic maneat donec descendat Christus Olympo,

Atque suum cunctos cogat adire thronum.

Tunc surges letus vili de puluere terra,

Vt referas factis præmia digna tuis.

ALIVD.

*Dum mihi condo nouam Cathedram, mihi condo
sepulchrum,*

Sic fortuna suam vertit in axe rotam.

Hic cursus mundi, sic rerum voluitur ordo,

Et sic nobiscum ludit in orbe Deus:

Huic necis ac vitæ Domino sua plasmata parent,

Omnia ad arbitrium stantque caduntque suum.

Ergo nouo sub suggesto, quod in ade Maria est,

Ossa Patris Scherer, rite sepulta iacent.

Quæ supra Cathedram caelestia verba tonabat,

Iam subter Cathedram mortua lingua silet.

Lector amice vale multos per Nestoris annos,

Inque tuis precibus, sis memor, oro, mei.

MOR.

MORTVVS est anno ætatis suæ sexagesimo quinto Virgineo pudicitiaæ flore, & zelo fidei Catholicæ, maximè admirandus, antiquissimus omnium Socieratis in hac Prouincia, quatuor vororum, hoc tempore, Professus. Ceterum redacti hoc anno Linzj ad Ecclesiam, & ab Hæresi absoluti, sexaginta septem. Insignis inter hos conuersio cuiusdam, qui è media Saxonia huc venit, fidemque Catholicam hic amplexus est. Confitentium item & communicantium numerus duplo maior fuit, quam alijs annis. Iubilæo proximo à S.P.N. Paulo quinto indulto, piè in templo nostro sacramenta obierunt circiter ducentæ sexaginta personæ. Vincis idem impartitum, & elemosynæ corrogatæ. Excursum quoque ad Monasteria, & Arces, non paruo animorum fructu. Mulier quæ à viro suo abfuerat tredecim annos, viro reconciliata est. Infanticidæ, qui de salutem iam desperauerant, & sibimetipsis mortem consciscere volebant, nostrorum adhortatu spem animumque receperunt, & ad sacram penitentia anchoram confugerunt.

QVIDAM morbi vehementia ad insaniam redactus, omnes ad se venientes repellebat; adeo, vt eum à dæmone obsessum existimaret vicinias. Rogatus proinde noster vt hominem deposuimus aut energumenum conueniret; accessit, ac peremptanter ipsum compellens rogauit; vt saltem amicos, fratres, liberos, coniugem ad se intrmitteret, qui ægrotantis curam gererent. Ille cum coniugem, & amicos audisset, præne in rabiem actus, exclamauit; interfecturum se omnes. Noster ad diuina auxilia confugiendum ratus, quoniam humana deficerent; iussit hominem orare: renuit.

renuit. Arrepta ergo aqua benedicta, noster insano haustum inde propinat in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Ille, Visne vt bibam, cum iam sim mortuus? putasne haustus iste me resuscitabit? Omnino, inquit noster, bibas & sanaberis; exhaust ille ridenti ore, & sensim obdormiens, post aliquot horarum quietem, se ab omni morbo & amentia sanum reperit ac liberum. Conciones nostræ audiuntur magno concursu. Catechismus talem progressum habet, vt Hæretici liberos suos eò mittant, qui præces Catholicas è loco superiore recitent. Consul Ciuitatis, & ij qui curam habent templi Parochialis, grauitè apud vnum è nostris conuesti sunt, quod postea, quam nostri cessarunt in Parochiano templo concionari, vix duorum florenorum Eleemosynam toto anno colligant; eum antea nostris ibidem Concionantibus, vltra centum florenos singulis annis collegerint.

Cum Rebellio Hungarorum longius proferperet, iamque toti Austriae terrorem incuteret: nostri subditi cœperunt vereri; si Catholici esse pergerent, primos fore, quos Hæretici vicini Rebellium gladijs, ac flammis proderent, atque obijcerent. Itaque statuerunt, fidem Catholicam ad tempus dissimulare, & Sacro Paschate Confessionem communionemque intermittere. Nostri, re intellecta, omnes euocarunt; & bono animo esse iussos, fortiter suauiterque ad officium impulerunt. Vnus, plane refractarius, bona vendere, alioque migrare coactus fuit. Tergiuersatus is fuit diu, moramque moræ innexuit: at magno suo malo. Nam præter impensas Citationum, & Tabellariorum, iam ineunte hyeme non tantum sub-

subitò bona sua distrahere, sed etiam iussu Illu-
strissimi Domini Capitanei in carceres, atque in
compedes ire compulsus; luculentum alijs subdi-
tis parendi Superioribus exemplum dedit. Postre-
mo fama huius Residentiæ, & existimatio Socie-
tatis nostræ, quotidie incrementum capit: vt in-
dubia spes sit, vberiore in dies animarum mel-
fem, nos ex hoc Linzensi solo reportaturos.

C O L L E G I V M
G R Æ C E N S E .

EX Coadiutoribus vnus Simon Burckardt,
dic S. Matthiæ Apostolo sacro feliciter è vi-
uis abiit, omnibus Sacramentis, & plena pecca-
torum venia, votis denique Deo nuncupatis ad
mortem præmunitus. Vir erat Religiosus, qui-
tus, modestus, pietati admodum deditus, & in
diuturna tabe aliquot annorum mirè patiens.
Eius locum non multo post plures optarunt, duo
tamen occuparunt. In festis Circumcisionis, Pal-
chatis, S. Mariæ Magdalena (quo tempore et
Indulgentia Pauli Quinti omnium peccatorum
venia liberalissimè hic proposita fuit) ingens sem-
per hominum copia, Pœnitentiæ & Eucharistiæ
Sacramenta frequentarunt. Iisdem diebus, & a-
liâs, generales totius vitæ Confessiones excepit
plures centum. Fuit quidam qui testatus est, cum
animi labes coram Sacerdote aperiret, à tergo
astitisse sibi malum genium, qui se ab integritate
Confessionis impediret. Pudore tamen abiecto,
contemptisque Sathanæ studijs, integrum nihil-
ominus virus eiecit.

V O C A .

VOCATVS noster vt aures ægro, recens ex hæresi reuerso confitenti præberet, hominem non tam morbo, quam inani confessionis horrore, mutum & elinguem reperit. Agit tamen cum illo nunc blandè, nunc seridò, & graue salutis discrimen ante oculos ponit. Ille iterum & tertio negat se tunc confiteri velle, sed in semestri, aut mensium aliquot spacium perendinat. Cumque noster etiam importunè ad Pœnitentiam inuitaret, non conuicijs modo, sed sputo etiam in faciè eiecto, clamoreque inusitato à se eiectum dimittit. Re verò in precibus & sacrificijs Deo commendata, post tertium diem reuocatur Pater, hominem mansuetissimum reperit, & factis piacularibus expiatum, ad mortis certamen communit. Alter graui ægritudine oppressus, ex qua in dies de vita magis ac magis periclitabatur, vbi interiorum animi morbum spiritali medico aperuit, post quatuor horas vires recepit, & post biduum repetita exomologesi, confirmata omnino valetudine, ad Sacrosanctam Eucharistiã accessit sanus.

HERESIM eiurarunt plus minus centum. Sed omnium maxime mira fuit conuersio Nobilis Matronæ, quæ vsque adeo in perfidia insanierat prius, vt parentem & maritum bene iam de Catholica Religione sentientes, ne eam complecterentur semper femineis fraudibus detinuerit, & in extremo agone, vt in hæresi morerentur, adlaborauerit. Et parens quidem meliorum monita secutus, in supremo fere halitu ad Ecclesiam redijt, maritus autem cum hæresi sepultus est. Hæc eadem Matrona receptaculum erat, & quasi asyllum eorum, qui ex vicinis partibus ad Hæreticos Prædicantes clam ventitabant, quos proprijs equis

quis

quis & quadrigis, vt magis laterent, ad sceleratos homines deducebat. Nunc agnito errore, grauissimè Lutherum execratur, & inter alia maximè dolet maritum scelere suo perijsse, hæresimque suis humeris tamdiu sustentatam. Odiæ & inimicitia tum inter coniuges, tum inter alios, magno sanè labore compositæ.

QVIDAM ab vxore temulenta vulneratus, cum eam propterea non solum auersaretur, sed periculosa etiam de illa cogitaret, nullasque omnino illius facinoris culpam deprecantis voces audire vellet, ope nostri Sacerdotis ita fractus est, vt cum lacrymis in gratiam cum vxore redierit. In Arce Græcensi cum militari custodia, præter aliqua iam commemorata, hæc etiam perfecta sunt. Pulsus salutationis Angelicæ, ternis temporibus ex more faciendus introductus est, Vt etiam animabus ibi morientium melius consulatur, inter commilitones ter signum dari conuenit, vt eo audito ad templum conueniant, & defunctum Deo commendent. Idem fiet, quando funus ex arce efferendum erit. Curata deinde suppellex tum ad sacrorum vsu, tum ad pietatem excitandum necessaria. Templum nostrum & pietate & donis auctum. Oratio quadraginta horarum pro auertendis publicis calamitatibus instituta.

CONGREGATIONEM auxit Episcopus Labacensis, Episcopali pedo, & annulo; nam reliquum amictum, quo Episcopus sacris operaturus uti solet, elapso anno procurauerat. Altare etiam nouum erexit Sodalitas eadem, in cuius sumptum impensi sunt floreni ducenti, quorum dimidiam partem Serenissimus soluit Leopoldus Archidux, cum

cum in Rectorem eiusdem Sodalitatis electus fuisset. Pridie Apostolorum Petri & Pauli iuxta summam Aram imagines B. B. P. P. Nostrorum Ignatij & Xaverij eleganter depictæ, à Serenissimis Archiducibus ad publicam populi Religionem & cultum erga illos excitandum, in templo nostro erectæ sunt. Donata deinde sunt templo à Serenissimo Ferdinando duo brachia argentea; à Serenissima verò Matre Lipsanotheca, Sanctorum ossibus & reliquijs longè pulcherrima. Spiritualibus exercitijs exulti sunt aliquot, inter hos Baro magni nominis & officij. Fructum vero ceperunt non exiguum. Duo enim omnino valedixerunt mundo, quorum alter ad Societatem nostram, alter ad aliam Religionem appulit animum.

SERENISSIMVS etiam Archidux Leopoldus, post defensas summo omnium applausu, in aula nostra Academica ex omni Philosophia Assertiones, (quem actum omnes, tum Serenissimi Principes nostri, tum maximus omnis ordinis hominum Senatus sua præsentia mirificè nobilitavit) abiturus Passauium ad Ecclesiæ suæ Regimen, vt melius à diuinis rebus paratus ad onus illud accederet, in eisdem spiritualibus exercitijs residuum posuit, nihil eorum prætermittens, quæ in illis facere ij solent, qui ea vel exactissime ob-eunt. Scholæ, quanquam ob Rebellium incursum, qui magnam partem inferioris Styriæ cædibus, incendijs, rapinis, fæde perturbarunt, ad ætatis medium aliquantum imminutæ fuerint, cursum tamen eundem, quem prioribus annis tenuerunt. Ad varias Religiosorum familias abierunt quinque studiosi.

S E R E.

SERENISSIMORVM erga nos antiquus amor & fauor. Causas laborantis Societatis cum apud Sedem Apostolicam, tum apud Catholicum Regem magno studio promouerunt. Altero Dionysiorum die sumpta nobiscum cena, in priuato cubiculo omnes conuocati sumus, ibi summa Principum voluptate nomina nostrorum lecta à Serenissimo Ferdinãdo, & prout cuiusque nomen recitabatur, ita fortuito schedam ex lance leuabat, & iuxta numerum in chartula notatum, spirituale munusculum ex manibus Serenissimæ Matris accipiebat. Serenissimum denique Carolum filium, vt melius ad pietatem & Ecclesiasticam modestiam, extra sæculares delicias & vanitatem erudiretur, Serenissima Mater aula remouit, & nostrorum disciplinæ tradidit. Habitat proximè Collegio, ianua tantum à nobis diuisa. Frequentat communes scholas, hocque anno, in numerofo condiscipulorum grege, prima duo sedulitatis præmia in ascensu ad humanitatem, meritissemè consecutus est. Recreationis nostræ locus longius ab Vrbe distabat, amœno quidem situ, sed itinere maximè æstiuis mensibus graui. Emptus itaque est alius in ipso Urbis conspectu, colle iucundo commodoque: ad cuius pretium larga manu mille contulit florenos Reuerendissimus Abbas Runensis.

C O L L E G I V M
P R A G E N S E.

SOCIETATEM ingressi nouem. Concionum
Numerus idem atque Superioribus annis.
Matrona

Matrona quædam honestissimo loco Pikkarditarum deliria delirabat. Hęc conuersa, cum nostrum Concionatorem audiuisset, visum à se Christum fuisse, testata fuit: qui dum in manibus concionatoris caput haberet, tantisper ille in dicendo sic exarsit, vt & in Matronæ penetraret animum, eumque fingeret & formaret; alijs vero fletum moueret. In festo Corporis Christi solenne nostrum tenuimus; Insulam obiuimus magno Procerum & aliorum comitatu. Epulatione cælesti Paschalibus diebus referti fuerunt octingenti supra bis mille, totidem ferè die sacro S. Virginis Assumptæ: in quem etiam magnum illud festum piaculare, à Paulo Quinto Pontifice imperatum incidit: Iubilæum vocant. De tota vita confessi ducenti. Et verò confessionem quantus fructus? Equidem castitas Adolescentis cuiusdam, de pilam pendens nutabat; quæ tamen confirmata tum Confessione, tum B. Virginis adhortatione, quam ille vidit; cuius etiam promissis recreatus acerriam pro pudicitia concertationem suscepit.

ERAT vnus in Confessione assiduus, B. Virginem singulari pietate comprehendebat. Is per suasus ab hoste, in lucis Angelum translato, guttur ferro transfuerberauit. Sed cicatrix erat sine vulnere, Beatissima enim Virgo vulnus impediuit, cicatrici impedimento non fuit. Alius cum sese malo demoni mancipio daturus esset, chirographum iussus erat describere, quo Deum & Sanctos omnes eiuraret. Paruit ille; & nunquid præterea in imperatis daret, quæ sicut. Hostis cultrum porrexit, quem gutturi infigere hominem iussit. Luctabatur alter; & negabat id sese facturum. Tunc dæmon promissis hominem aggressus, nec

Ccc pericu-

periculum imminere, nec tribus plures sanguinis guttas dixit casuras; tenuitate rei inuitatus miser, collo cultrum affixit; quem etiam infixisset, nisi Dei beneficentia manus obriguissent, & animus cohorruiisset. Is deinde nostrum Sacerdotem adiuit; à quo iussus chirographum conscribere, quo se Diuis de integro subijceret: quod quidem fecit: nocturnis tamen spectris ita vehementer agitabatur, vt nullam caperet quietis partem, sed detectis peccatis nostro Sacerdoti liberatus fuit.

A T non animæ tantum, verum & corpori suæ fuerunt vtilitates confessione facta. Vnus erat & alter, quos statim atque noster Sacerdos animorum morbis leuauit, è corporum etiam longinqua valetudine recreauit. Cuidam, qui lentus in Confessione flagitiorum faciendæ, sibi videbatur alui quasi torminibus agitari, persuasa pœnitentiæ & communio: nec in cassum; morem enim cum gessisset, murem eiecit, & à torsionibus intestinorum quieuit. Ex Hæresum caligine & tenebris, in lucem veritatis respexerunt ducenti quinquaginta duo. Multorum constantia & fortitudo magnam nobis fecit admirabilitatem, luculentas enim plagas nomine fidei tollerarunt; insignes iniurias acceperunt; & vt officium Christiani hominis facerent, longa itinera ingressi fuerunt. Domina quædam Hæresim & peccata Confessione patetactura, templum nostrum adiuit. Sequebatur ancilla; quæ primo in via cum Domina de fide disceptabat, deinde lacrymis, tandem etiam viruperatione suam hæram est aggressa. Tulit illa terream os ancillæ, cœprumque nihilominus profecit iter. Itaque dum in æde sacra expectaret Confessarium, ancillam interrogauit, quid de Confes-

Confessione sentiret? Vociferans illa stomachum simul & lacrymas effudit. Sed attende Dei digi- tum; statim enim atque Domina Confessione hæ- resim & peccata damnasset, ancilla terram tetigit, & nixa genu magno animi sensu perfidiã, & pec- cata apud eundem Sacerdotem fuit detestata.

IN carceribus etiam vtiliter opera locata. Nec defuimus Domino Comiti Rosworm; Nam cum ei capitis sententiam Iudices recitaturi essent, pri- mo ad Collegium diuerterunt, & à Patre Rectore Sacerdotem petierunt, qui Comitem caelestibus mysterijs expiaret. Quanquam id significatum nocte iam propemodum concubia, & primis fa- cibus extinctis: statim tamen à Nostro Sacerdote itum: qui carcerem ingressus, tam illi charus & iucundus fuit, vt eius aspectu omnis, quæ illum potuissent tangere, rerum aliarum cura concide- ret. Igitur illius pijs sermonibus ita recreatus, & refectus fuit, vt abiecta corporis & vitæ cogita- tione, curam omnem & cogitationem ad caele- stem vitam conuerteret. Quid multis? pernox v- terque; alter vel supplicem sese abiecit ad terram, & cælites placauit, vel ab alterius ore pependit: pristinam ruinam lamentatus, è peccati vinculis emitti desiderauit: ad iustitiæ claritatem aspira- uit.

ALBESCENTE cælo, suam omnem turpitu- dinem Sacerdoti nostro cum aperuisset, caelesti pabulo recreatus fuit: nec deinde persuaderi po- terat vt corpus cutaret: nec illi referre videbatur; quod aliquot iam dierum inædiam tollerarit; cum forsân animo cladem imminentem præcepisset. Est enim humana mens præsaga malorum. Quemad- modum verò noctem integram pijs exercitatio-
bus

bus extraxit; ita die consequente, Deus immortalis! quæ pietatis & religionis in illo significatio eluxit? Nil ille mortale, nihil terrenum locutus: quæ præcepta salutis vnquam accepit, ea penitus animo mandauit; quæ sic ingeminabat, sic perpetuò in ore habebat, vt fixa manere in pectore, in medullis hæere viderentur. Nihil verò ita iterabat, quam pronunciarum quod subijciam. Ab omnibus enim aiebat flagitiosis Deum commoueri: si quis tamen flagitijs admittis, misericordiam Dei non interpellat, illum dicebat immortale Numen in se vehementius incendere. Igitur iam animus illius, corporis & membrorum angustijs captus, cælum anhelauit, neque amplius de morte conquestus; quam suæ salutis fenestram, ianuam, ingressum nuncupauit.

ACCIDIT eiusdem diei concursu, vt iudem, qui mortis sententiam illi ante recitarunt, locum tempus, genus, mortis aperirent. Audiuit imperterritus; & cum gladio se percutiendum in loco priuato intellexisset, parum supplicij, dixit, luam; membratim me laniate, vt meorum flagitorum monumenta possim abolere; & quandoquidem improbitatis meæ publica extant vestigia, publicè potius plectar. Iam noctis impendebant tenebræ: cum alium Sacerdotem P. Rector tanquam supplementum submisit: quo præsentem, noctem in æquè pijs exercitijs vrsit. Et primo quidem horis quinque continuis, incredibili mentis & animi sensu, preces recitauit; tum ad Patrem conuersus, omnes animi cogitationes illi patefecit. Cogitauit ille operæ precium sese facturum, si dexteram manum ardenti foco admoueret: vt quæ tot cædes patrasset, etiam exureretur. Cogitationem Pa-
ter

ter cum didicisset, interemit. Quæstio deinde posita; Quærebat ex eo, quid de salute speraret? Bene ait se sperare, maximè si dolor ex animo proficeretur: cui ille; Vtinam Pater videres animum, cuius statum, mihi dolorum faces excindere videntur. Tum noster illum iussit tam insignis beneficij gratiam Deo habere: quam ille in ore semper habuit: illud identidem frequentans; sensum istum quem habeo, mortemque quam sim habiturus, acceptam refero S. Francisco, & Sacerdotum benedictioni. Quotiescunque enim Sacerdoti sacrum facienti operam dedi; cum ille benedictionem populo impertiturus esset, in genua procubui, Sanctissimam Trinitatem oravi, locum & tempus largiretur, quo flagitia deslerem, priusquam intermorerer: quod ut impetrarem, S. Francisci patrocinium interposui.

TUM noster iterum: Quid si vitam non deponeres, & Imperatoris iussu partes illas iterum sustineres, in quas ille te mittere consuevit? respondit ille, & nihil sese iucunditatis ex illo nuncio collecturum; imo & de salute sua propemodum deplorata conclamaturum, sanctissimè affirmavit. Duo præterea desideravit, lacrymas nimirum, quibus animi labem elueret, & extremam Vinctio- nem; alterum cum sciret à sacrorum Præsidibus sibi negari, alterum cum à Deo non impetraret, aquam benedictam accepit, qua ut noster Sacerdos omnium sensuum organa aspergeret, magnis precibus ab illo contendit, & hæc formè solus cum solo. Nam ut Testamentum conderet, alios adesse voluit, quibus præsentibus Testamentum fecit in procinctu, & facultates suas partim Religiosis, partim pauperibus, partim templorum fa-

bricis legauit : Etiam quindecim millia, quibus templum in honorem S. Michaëlis aedificaretur, designauit. Sic igitur & postquam illud temporis extractum, & conticinij tempus immineret, vnus è Iudicibus aduenit, & Comitem temporis admonuit. Gratum id ille habuit; vt tamen ad illud sese pararet, rogauit, vt daretur locus ab abito vacuus; quod cum impetrasset, indutus habitu familiæ S. Francisci de obseruantia (nam sapius per quietem, illis octodecim septimanis, quibus in carcere detinebatur, sibi in illo habitu moriendum esse, intelligere videbatur) vtroque genitrix nixus omnium flagitiorum veniam cum suspirijs implorauit.

CUM mora in precando fieret, ex Iudicibus vnus iterum ingressus, temporis item & loci mentionem fecit. Custodia, in quam datus erat, in summa parte Curia, Veteris Pragæ est, ante cuius vestibulum ambulatio spatij angustis circumscriptur, quæ tecta nigro panno, futuri supplicij locus erat. Egressus igitur è custodia Patri nostro dicebat, quinquies orationem Dominicam sese, & salutationem Angelicam pro salute Imperatoris, ter vero pro aduersario recitaturum; deinde cum circumfusam Senatorum & aliorum hominum turbam vidisset, in ipso custodiae vestibulo gradum fixit, & circumspexit primò si quem nouisset; & cum ex familiaribus neminem videret, ad spectatores conuersus, se omnibus ex animo ignoscere testatus est, & rogauit vt primo presentes offensionem condonarent; deinde idem ab absentibus peterent, & si quem essent audituri de iniuria conquerentem orarent illius veniam. Et vero vt id ab illis impetraret, immortalis etiam
 Numinis

Numinis amorem, semel, iterum, atque tertio interposuit. Progressus deinde cum rogasset, ut pannum & pulvinum holofericum auferrent, nudum pavementum complexus, ob oculos & ora sibi collocari voluit picturam Christi patientis; cuius extremas partes, abiecto toto in terram corpore, explicatis brachijs cingens, se Christi pedes in Cruce cum S. Maria Magdalena manibus retenturum dixit; & etiam retinuit. Adhibitis Deo precibus erexit sese, & cum moram percussor faceret, non illi ceruicem tantum fortiter porrexerit, sed identidem Saluatoris nostri, & B. Virginis nomine in clamato, signum dedit, quo declararet se paratum esse. Signo dato decollatus est Comes Rosworm per uigilio S. Andree, hora matutina quinta, cuius collo transuerberato, caput quidem illum situm habuit, ut nictantes quasi oculos in picturam Christi Crucifixi conijceret, manus uero in Crucis figuram, quemadmodum prius formatae, S. Mariae Magdalene exemplo Christi pedes mirabiliter complecterentur.

SCHOLÆ huius anni auctiores; pietas & profectus illarum non mediocris. Ex illis quinque, iterum quatuor diuersas Monachorum familias complexi. Quidam cum exardescens carnis titillationes persentisceret, ut ardorem restingueret, Sanctum Franciscum imitatus niuibus obrigit. Discipulorum quidam cum in flumine sese mergeret, nec tamen emergeret, vidit quendam suo Magistro simillimum, cuius manibus primo pellerentur aqua, & ipse deinde vitæ periculo eriperetur. Ex illo pietati sese dat, à qua vehementer prius auersus erat; ita suum Magistrum complectitur, ut dicat illum sanguinem suum esse, &

animam. Et ista nos alijs; alij etiam nobis multa. Tenuitatem enim nostri Collegij varia leuarunt eleemosynæ. Cuius erat, qui cum testatione vitæ discessurus esset, Testamentum conscripsit, pro nobis legauit quingentos talleros. Idem & duo millia tallerorum assignauit, quibus census emeretur, & ex quo tantum conferretur, quantum opus esset ad alendos duos adolescentes Bohemos in nostro Conuictu.

S A C R A suppellex etiam aucta pretio mille sexcentorū tallerorum. Stragula vestis serica data mille ducentis florenis; quæ de parietibus & columnis nostri templi suspenditur, & circumtenditur. Extremum nostrarum rerum est existimatio sanctitatis, & patrocini B. P. N. Ignatii; quæ crescit. Metropolitanæ Ecclesiæ Pragensis Præpositus imaginem opere, & opera præstantissima, nostri Templi parietibus affixit. Ex ære hæc regulari, ductilique primo ficta & facta, postmodum inaurata est: in cuius medio B. N. Pater ea corporis & membrorum conformatione, quo fuit, quando Diuis in mortali corpore supplicabat: eiusdem etiam B. Patris res omnes, quæ nomen & vim habent miraculi, etiam ex ære elegantissimè fusæ, ductæ, liniatæ, politæ, inauratæ, coloribus incredibiliter, tanquam luminibus frequentatæ, speciem venustissimæ coronæ habent. Lamina hebeno inducta atque inserta est: hebeni moles incrustatione est insignis; emblemata habet ex ebore, & Sanctorum imagines, quæ vitam spirare videntur. Studiosus erat, qui cruenta ventris eiectione laborabat, ad medicorum vsque desperationem; is vltima die Iulij, qua B. N. Pater terrena & concreta mole solutus, ad cælitum domici

domicilium penetrauit; confessus, & Venerabili Christi corpore recreatus, Beatoque nostro Patri supplex, conualuit.

MATRONA honestissima puerperij doloribus, vno, alteroque die, grauiter excruciatâ, cum per Maritum à nostro Sacerdote crustam æris, (medalliam vocant) insignitam imaginibus BB. Nostrum Patrum Ignatij & Xauerij accepisset; deuotionis conuicta fuit & peperit. Altera erat proxima puerperio, quæ cum intellexisset, ad cuiusdam Sancti imaginem, in templo nostro preces & vota solere puerperas nuncupare, & didicisset eum esse B. P. Nostrum Ignatium, cuius patrocini-um in puerperio valeret; votiuum cereum obtulit, & feliciter est enixa sine obstetrice, cum alias tribus aut pluribus diebus in partu, magno cum periculo vitæ eleborarit. Fuit etiam non nemo qui iam sica, iam excussis è ferrea fistula globis, iam præcipite casu sibi mortem attulisset, nisi irritos conatus B. P. Noster reddidisset; aiebat enim ipse visum à se quendam Iesuitam esse, simillimum ei, cuius imaginem in templo collocatam vidisset, altera manu nomen IESV tenentem; altera plagas, vulnera, globos sustinentem. Redijt is ad officium, cuius ipse secundum Deum gratiam habet Beato Patri.

MISSIO ZICHOVENSIS ET GISTEBNICENSIS.

MAGNIFICVS Dominus Henricus à Kolowrat, Sacræ Cæsariæ Majestatis Camerarius, Sacerdotē aliquem ex Collegio nostro expecti-

perit, qui Hussitica perfidia obfirmatos animos subditorum Zychouiensium in Religione Catholica erudiret. Posita igitur apud eundem opera, fructu non contemnendo. Nam quinque hebdomadarum spatio, quo apud illum versari licuit, confessiones de tota vita exceptæ circiter trecentæ. Qui calicem deseruere fuere tredecim. Contractus præterea iniqui rescissi, raro exemplo & liberali compensatione, hæreticis, à quibus lucrum exigebatur, vehementer stupentibus. Quidam vxore repudiata, alteram duxerat, liberosque ex ea suscepit, sed consilio nostri Patris, lænam suas res sibi habere iussit, ac cum priore redijt in gratiam, iunctique ambo per confessionem & communionem Deo, etiam animos inter se coniunxerunt. Vfus sacræ communionis solennior, in illa regione nunquam antea visus, inductus ea celebritate, vt præsentibus lacrymas eliceret.

HÆRETICI homines ardore nouo communicantium suspensi, Societatis, & Religionis Catholicæ nomen auxerunt. Verum Patri hic diu hærerere non licuit; quippe sancta æmulatio Magnificum quoque Dominum, Regni Bohemiæ Cancellarium commouit, vt idem ad subditos pariter suos Gistebnicenses, è secta eadem extrahendos maturaret. Et quanquam tempora periculi plena, & Religioni Catholicæ inimica, omnia intausa minarentur, laboratum tamen, quantum & temporum difficultates patiebantur, & peruersa hominum ingenia salutare studium admittebant. Nimirum incidit in ea loca, quæ & armorum tumultibus, & putidæ hæresis pertinacia, à priscis iam olim sæculis erant impudenter insigniora. Reperti tamen ibi septuaginta, qui calice domiferæ suæ
nato

nato, ac prope ex tota Boëmia hæreditario relicto, ad vnam speciem accessere. Qui totam vitam salutari confessione expiarunt, numerati quinquaginta. Inter quos homines plerique grandæui, qui ante nunquam confessi, magno animi sensu, ad hæc singultibus verba intercludentibus, confessionem peregerunt. Alij intermissam confessionem ab annis plurimis, non sine dolore ac lacrymis renouarunt.

VNVS dæmonum illusionibus, qui ei ad furtum patrandum visu horribiles apparentes, lumen in vicini cubiculo ministrabant, infestatus, facta confessione quietem, & tranquillitatem animi consecutus, alienum, quod ope dæmonum subriperat, palam se restituere protestatur. Alter ante annos aliquot polluta conscientia, nulla præmissa confessione, sub vtraque cõmunicare solitus, per quietem puellum in altari confossum, magnamque vim sanguinis profundentem conspicatus, expauit, eoque magis, quod prope adstarent duo viri, iunior alter similis nostro, alter senior; qui grauius quærebantur puellum I E S V M ita malè ab hominibus illis, indignè sumentibus, tractatum; ac pro scelere graue minabantur; ex quo ille tempore nunquam securus in conscientia, nunc facta confessione de tota vita, homo annos natus sexaginta protestatur, se maxima animi tranquillitate ac gaudio accedere ad communionem ritu catholico: quam se ad extremum vsque spiritum retenturum professus est; quod & fecit, lacrymis gaudio manantibus: quod etiam alij eiusdem ætatis fecerunt pari ardore, ac simili deuotione.

FVIT non nemo annos natus septuaginta, à puero inter catholicos educatus, sed nunquam
sacra

sacramenta confessionis, & communionis susceperat. Vbi adoleuisset, atque etiam consenuisset, hæsitans vtri subscriberet, Hussone an Catholicis, ea sollicitudo homini mentem confudit, quare statuit ab vtrisque abstinere, ductus verbis illis Ioannis primo. Et verbum caro factum est. Ita enim ratiocinabatur. Si verbum caro factum est, ergo maius erit verbum quam ipsa caro. Ergo ego à carne abstinebo, & verbo memet solabor, ac illo solo contentus ero: sicque vnum sancti Ioannis Euangelium assidue lectitans à communionē abstinuit, cum nocte Dominicam Paschatis consequente, quæ initium suis ciuibus salutiferæ communionis dedit, per quietem à parentibus, ante annos plurimos mortuis admonitus, ac obiurgatus est, sacram communionem ne differret, maxime cum iam copiam catholici Sacerdotis admissi haberet. Paruit ille, ac die illucescente ad Patrem accurrit, rem totam ordine exponens, quem Pater ad tempus aliud dilatum, quo se melius præpararet, tandem ad sacramenta ritu catholico suscipienda, magna animi eius tranquillitate admisit. Qui iam fortior factus, alios exhortatur, ac instructos in fide catholica roborat.

QVIDAM etiam ex illo numero in scripturæ sacræ lectione malè profecerat, ac propterea eam obuiam semper in ore habebat, acerrimus calicis propugnator: cuius feruore elatus, audacter impudens limites modestiæ egressus, Spiritu Dei sibi dictitare aiebat, vt doctrinæ Catholicæ, ac ijs, qui eam pro authoritate imperabant, obluçtaretur. Ob hanc tam insignem impudentiam in carcerem coniectus, & in eo inepta exultans lætitia, ratione cum conscientia amisit. Inde fuga elapsus, per in-

uia,

uia, syluas, & campos oberrans, ac vmbra fugiens, à quodam sene detentus ac sopitus, post somnum mentem, quam amiserat recepit; quid egisset agnoscit: inops consilij interiore instinctu motus, obuerso itinere vicinum Nouodomense Collegiū petit, Patrem Rectorem adit, rem exponit, se non nisi Dei voluntate tot milliaria emensum ad Patres appulisse, qui errantem ouiculam ad caulas reducerent. Pater homine in spem erecto, eum ad locum, ex quo abierat, cum literis remisit; qui rediens ac errorem agnoscens, magno cum affectu, ac detestatione peccata ritè confessus, Catholicam Religionem summo ardore complexus est, ingentique alacritate, ac miro pietatis sensu sacram communionem sub altera duntaxat specie, magno ciuium exemplo suscepit.

E A D E M conuersio vni ex illis salutem corporis attulit: nam assidua corporis ægritudine ita conflictabatur, vt interdum pedibus consistere non posset, nunc Hullo valere iusso, post confessionem Catholicam firmum se, & benè valentem palam fateretur, ad multorum confirmationem. Contrarium experti nonnulli, qui Religionem oderant, eamque conuitijs insectabantur. Mulier enim quædam odio confessionis imprecata est sibi mortem, & vt ante terra operiretur, quam peccata expiaret. Cecidit res ex voto. Nam cum benè valeret, octauum vitæ diem non excessit. Alter Religioni infensus, dū nouis Catholicis obstreperet; Religionis mutationem tanquam rem malam, & inconstantia plenam detestatus; Ego, inquit, Paschalem Agnum non sum vobiscum esurus. Votis res respondit, nam ante illum diem crudeliter mactatus, temeritatis pœnas dedit. Periculis aper-
tis

tis Diuina clementia Patrē sæpius eripuit, conspi-
 rante magna parte cuiusdā opidi ciuium, inchoa-
 to etiam insuper tumultu, Pater licet inter medios
 esset, à nullo tamen tactus est, quantumuis illi la-
 pidibus, & ferro instructi essent. In altera ciuitate
 lapidibus quidem petitus & tactus, sed saluus, &
 incolumis ex manifesto vitæ discrimine euasit.
 Pro beneuolentia, vnus ex Nobilibus glandem
 plumbeam eiacularurū se fuisse in caput Concio-
 nantis dicebat, nisi cuiusdam auctoritas obstetit
 set; securim alter, qua domo instructus procelle-
 rat, in caput eiusdem Patris minabatur, sed metu
 repressus est. Alter fustem in ceruices iamiam vi-
 brabat, sed metu item percussus, & Patris constan-
 tia victus, profugit.

MISSIO HORTEN- BERGENSIS.

CV M Magnificus Dominus Regni Bohemiæ
 Procancellarius, superiore adhuc anno à Re-
 uerendo Patre Prouinciali duos ex Pragenfi Col-
 legio Patres, ad procurandam subditorum suo-
 rum salutem, quos in sinibus Misniæ positos iam-
 pridem Lutheranæ perfidiæ lues corripuerat, im-
 petraasset; maximus illico, pijs Deo conatibus in-
 crementum dante, animorum consecutus est fru-
 ctus; quamobrè iactis ritè fidei fundamentis Pra-
 gam reuersi, duas parochias sæcularium Sacerdo-
 tum curæ reliquerunt; ad tertiam verò missus est
 è Commotouienfi Collegio, cum adiuncto sibi so-
 cio Praga. Ad quam Parochiam omnino pertinet
 opidum vnum, decemque pagi, qui omnes excep-
 to

to duntaxat vnico, in quo metallorum fossores habitant, Catholicæ Religioni iam dederant nomen. Laboratum itaque fuit hoc anno ab eodem gnauiter, tum vt erronei residui ad veræ semitam fidei accederent; tum vt conuersi in suscepto semel veritatis tramite alacres, constantisque pergerent. Quod vtrumque singulari Dei beneficio, & indefesso Patris nostri studio est perfectum. Nã & fossores ex errorum suorũ latibulis, quibus hoc hominum genus delitescere solet profundius & pertinacius, diuina ope extracti; & reliqui omnes auitæ Religionis collustrati lumine, sacræ Paschæ ferijs, emaculatis peccatorum sordibus, cælesti panè sunt refectioni.

Atque vt tam læta fidei initia altiores, perennesque in animis eorum radices agerent, populus ipse vehementer orare Patrem institit, vt se contra vicinorum luporum rabiem, plenius in maiorum Religione institueret: quod facillè impetrauit: salute siquidem illorum nihil ducebat antiquius, & vel ipsis tacentibus instituti sui id ratio flagitabat. Quocirca ad captum eorum, necessaria explicata sunt fidei nostræ capita, expositæque cæremonia, quâ concionibus, ad quas non pauci itidem ex remotis pagis ventitare consueuerat, quâ frequenti doctrinæ Christianæ institutione; quæ quidem Dominicis, diebusque festis diuersis habebatur locis. Conuocati namque æris campani sono, tam maiores, quam minores natu, vel in domibus aut hortis, vel plateis, prout opportunitas tulit, conuenerunt. Quibus temporibus non puduit senes, modum efformandi signi sanctæ Crucis, salutationem Angelicam, aliaque id generis, apud illos insueta precum genera, nostris
verò

verò perspecta pueris, edoceri. Non mediocriter ad id excitabantur munusculis, eo fine ab hæro suo datis; libellis puta pijs, prelatorijs sphaerulis, & Diuorum imaginibus. Quo factum, vt & præscripta diligenter addiscerent, & diem doctrinæ Christianæ assignatum magno cum desiderio, nec fructu minore exciperent: adeò vt cum ante vix esset aliquis, qui salutare nosset Deiparam, nunc vix reperiatur, qui hoc, prætereaque alia Christiani hominis officia non teneat. Et verò præcipue illis contritionis, confessionisque tradita est ratio. Quo in genere plerique ita probe instructi sunt, vt amplius nihil à veteri, diuque exercitato Catholico desideres.

CUM noster quempiam de vita periclitantem, vt ritè integreque omnia sua sibi Dei vices agentis, patefaceret crimina, commoneret: sublatis ille in cælum manibus, voceque elata, absit, absit, inquit, vt vllum tibi cælem crimen. Equidem scio me presentandum Christo Iudici, rationemque totius ante actæ vitæ redditurum. Exomologesi itaque sancte obira, sanctius longè, præstantissimum in cælos tendentium viaticum, sacram scilicet synaxim accepit. Eundem planè pietatis sensum moribundi alij, aduersus eadem Sacramenta declarunt. Quibus ne ægroti carerent vlli, remotos distantesque inter se plurimum pagos, simul quandoque percurrere necessum fuit: nequicquam remorante difficili itinere, pluuioque cælo charitatem. Quæ sanè plus momenti apud agrestes hospice homines, quam concio habuit. Iam verò cum de more eidem, consuetum pro suscepto labore Parochi offerrent stipendium, à Patre ipsis est condonatum: quin etiam egentioribus erogata libera-

liberaliter eleemosyna, eum in finem ab optimo quodam Bohemiæ Barone data. Quæ res ita permouit ceterorum animos, vt lactymas lætitiæ interioris indices continere nequirent, promptiusque in mortis periculo deinceps Sacerdotem aduocarent. Restituta etiam postliminio apud eosdem vñctio extrema, vtilissimum prorsus morientium amuletum. Inter quos fuit vxor Prædicantis nuper defuncti, quæ omnibus Ecclesiæ munera Sacramentis, decessit è vita. Et quoniam Luthèrani verbi præcones concionandi ritum, in opulentiorū præsertim hominum nuptijs, & sepulturis, emungendarum videlicet cruménarum gratia, induxerant; noster consuetudini huic, lucrandarum Christo animarum causa, seruiendum ratus, explicandi tunc Matrimonij vim & impedimenta, adstruendi ignem Purgatorium, probandi extremam vñctionem, necessitatem que Baptismi paruulorum, occasionem prudenter arripuit. Etenim credebant & hic plerique, nouo persuasi Euangelio: infantes saluari vnda minime asperfos, ad calos recta peruolare, maxime si prægnans profanam antè carnam Ministrorum degustasset. Edocti sunt item sponsi, Sacramentalem Matrimonio ineundo Confessionem saltem præmittere. Quod haud grauatè prestiterunt, vti & mulieres pleræque parui vicinæ. Adhuc cæremoniæ veteris Ecclesiæ reuocata, vtpote Palmarum, & Cæreorum benedictiones, quos nouelli hic Catholici publicè deuoteque manibus gestabant. Egregium profecto pietatis, ridentibus licet Hæreticis, exemplum.

Q V A R T A Cinerum feria relictis Bacchanaliorum stultitijs, quas eo prius die peragere adhuc

D d d

con-

consueuerat, Cineres diuina re peracta, concione-
que proposito conuenienti habita, susceperunt.
Ridiculum valdè ac alienum à pietate Lutherana
est, palam in templo aris adgeniculari, quare per-
suasum illis æquis rationibus pro concione fuit, vt
in tempus posterum debitum huncce cultum Deo
religiose præstent, vti & Venerabili Sacramento,
quando ad infirmos deferretur. Christi corporis
festo, & Dominico infra octauam eius die, solem-
nem per oppidum processionem, à sexaginta an-
nis intermissam restaurauimus, erectis in iisdè lo-
cis altaribus, quibus antiquitus erecta fuisse senes
memorabant. Ad hanc antiquitatis memoriam
contestandam, Dominus Vicecancellarius vetu-
stam, vt vocant, monstrantiam, & ciboria alia,
quæ ab antiquo tempore ab ipsismet incolis heret-
icis conseruata erant, renouari curauit: atque ad
augendam magis solennitatem, sacras vestes, vex-
illa, vela, aliaque ornamenta Ecclesiastica compa-
rauit. Populi æmulatio in com portandis arbori-
bus, ornandisque plateis omnibus, tanta exiit, vt
oppidum in siluæ speciem commutaret. Adhibi-
ti præterea Angeli, qui vulgari lingua, & popula-
ribus argumentis carmine conscriptis, rationem
solennitatis, dignitatemque Christi corporis vul-
gus edocerent.

D A T U M ab iisdem simile Dramæ bis ad præ-
sepe Domini, die eius ortui temporario consecra-
to. Hic admirati parentes suos filios, panè pufios,
tanta nimirum gratia, & hominum applausu, ver-
ficulos plures, cantusque rei accommodatos è
memoria felicissimè depromere; iterato dixere
Ciues, Prædicantes suos veteres, vel adiuncta Di-
dascalorum omnium opera, haud posse in ea puel-
lorum

lorum ætatula, tam breui temporis spatio, similem
 iustruere actū. Prædicantes, cantaris potius exsicca-
 dis quã eiusmodi instituendis occupari. Neque ve-
 rò id temerè afferebant. Habebant enim insignem
 antea potatorem potius, quam pastorem. Quã ob
 causam etiã nostrorum hominũ modestiam, atque
 temperentiam multũ commendabant, & qui olim
 quotidie (vt referebant ipsi) cum Prædicante ine-
 briabantur, de more illo pessimo, exaggerante
 concionatore vitium ebrietatis, plurimum remit-
 tebant. In congressionibus familiaribus non mi-
 nus fructuosè, quam concionibus multis, instilla-
 ta persuasæque religio est. Equidem eum coram
 multitudine tempore quodam, decrepitæ qui-
 dam ætatis vir (passim enim hic grandæuos senes
 reperire est) de præteritorum temporum statu,
 quibus antiqua viguit fides, sententia dicere ro-
 garetur, talem omnino adtulit, quæ multis salu-
 tarem de deferenda hæresi cogitationem inijce-
 ret, calamitatem videlicet malorum omnium præ-
 sentium, nonnisi ex perfidia profectam esse, ad-
 uertentibus. Erant denique nonnulli, quos an-
 tiqua pietatis relicta à maioribus adhuc in templis
 monumenta, magis ad fidem, quam alia quæcun-
 que permouere argumenta. Reductis igitur hisce
 vijs, miserè errantibus, ad ouile Christi, ouiculis,
 bonique pastoris curæ commissis, nostri ad Col-
 legia, magno sui apud omnes relicto desiderio, ve-
 nerunt. Cæterum tam felix missionis huius
 exitus, vicinorum plerorumque Bohemiæ Proce-
 rum animos, ad perpurgandos ab inueteratis er-
 roribus subditos suos, non parum commouit. Et
 fanè piæ eorum voluntati non defuisset conatus,
 nisi eos tumultus Hungarici successus, qui Hære-

ticorum spiritus opidd inflauerat, in tempus commodius salutaria, quæ iam serio agitarant, consilia differre coëgisset.

C O L L E G I V M
O L O M V C E N S E .

TRANSMISSVS in cælum, vti speramus, vnus, Pater Petrus Oliuierius Belga Sacerdos, vir magna probitate, qui pluribus annis cum phthisi conflictatus, denique ab ea superatus est. Pro eo recepti ad Societatem ex studiosis tres. Pulsos ex Hungaria nostros Collegium hec maiori ex parte exceptit, quoad turbatis etiam in Moravia rebus, aliquibus migrandum fuit. Florens erat studiorum status, & secunda Maij celebritate promoti fuerant nouem Philosophiæ Baccalauri, cum ea ipsa hebdomada perfertur. Hungaros rebelles, adiunctis vnà Turcis Tartarique vastare Morauiam. Perculit inopinata res tum omnes; tum studiosos, qui cum ferè externi essent, turmatim fugam capessebant, ac initio quidem curatum, vt Præceptores periculum eleuarent: sed increbrescente fama periculi metuque, ne effusis per Prouinciam hostibus ad talem casum imparatam, fuga postea exitus non pateret, visum est neminem dehortari; atque ita factum est intra quadriduum, pauci tantum superessent domestici. Præceptores namque, & alij quidam è nostris minus necessarij, ad alia Collegia dimissi sunt, remanentibus Olomutij viginti quinque in omnem paratis euentum. Vbi se collegit Morauia, & Bohemia suppetias misit, millium decem circiter mil-

millium, nostri omnes præter tres quatuorue domum redierunt: Scholæ tamen ante Autumnum aperiri non potuerunt.

MINISTERIA Societatis erga proximum sine intermissione obita sunt omnia, quæ superioribus annis. Et quamuis sperari plus potuisset fructus, si bella non turbassent: nihilominus ab Hæresi reconciliati sunt Ecclesiæ ducenti & nouem: præter alios non paucos, quorum numerus initus non est: à suspecta autem vtriusque speciei communione nouemdecem ad synceram traducti. Sacramentorum frequentia etiam creuit, & fructus extitit haud vulgaris. Missio ad Illustrem Baronem Georgium ab Oppersdolf in Silesiam eius rogatu suscepta est, multa initio obstiterunt conatibus; vbi tamen pauperes hospitalis adiuti: è ciuibus primarijs conuersi initio tres: ex Aulicis ad vnâ redacti speciem nouem.

COLLEGIVM SOL- LIENSE, ET RESIDENTIA THVROTIENSIS.

HABITAVIMVS hoc anno Sollix vt plurimum viginti, vno interdum plures: in Residentia Thurotensi decem, vndecimue: vtrobique Sacerdotes quatuordecim; Præceptores quatuor, ceteri Coadiutores. Vnus decessit, Pater Petrus Dionantius, vir zelo animarum Christo lucrifaciendarum mirè incensus, domi ac militiæ, quoties scilicet in castris versaretur, quod illi frequens ac solemne fuit, vel ab Hæresibus, vel ab alijs vitijs proxima Charitate ac sedulitate, reuocandis mor-

talibus indefessus, & felix: aliquot omnino oppi-
 da, & pagos Germanorum in Hungaria, è Lutheri
 ditione in Christi Domini nostri Ecclesiam tran-
 scripsit, exemplo hoc magis memorando, quod
 cum Eburo ipse natione esset, neque linguam
 Germaniam exacte calleret, quod huic deerat, ar-
 dore spiritus compensabat. Fuerat viro magnum
 studium non spiritualia modo, sed & manu facta
 Christo templa exædificandi: Vnde magna eius
 industria effectum, vt in vno Residentiæ pago
 Germanico, quem ipse spiritualiter ædificat, æ-
 dificaretur etiam templum priore multò præstan-
 tius: idemque agebat in altero nostro etiam pago,
 abs se ad ouile Christi reducto, comportata tam
 materia, idea templi descripta, conductis artifi-
 bus; & rem effectam dedisset, nisi subita domes-
 ti belli tempestate, hostiumque improviso aduen-
 tu exclusus è Residentia, Viennam concedere fuis-
 set coactus; vbi visum est Deo bonorum remun-
 eratori, eius incensam charitatem & labores, in
 proximis adiuuandis exantlatos remunerari, cum-
 que dissoluta hac terrestri domo huius habitatio-
 nis, ad ædificationem quam ex Deo habemus, do-
 mum non manu factam æternam in cælis (vri be-
 ne speramus) euocare. Cetera quoque omnia,
 quæ hoc ipso anno Deus per nostræ Societatis
 homines in Hungaria, pro salute gentis huius,
 proque Ecclesiæ suæ propagatione efficere digna-
 tus est, pro recepto more essent in Annales refe-
 renda, si inopina fuga ac dispersione Sociorum,
 eorum commentarij, seu notæ gestarum rerum
 non simul interijissent; quarum præsidio cum de-
 stituamur, ea duntaxat complectimur, quæ alio-
 qui vel sensimus omnes ac vidimus, vel aliorum
 relatu

relatu didicimus. Neque alienum videbitur, aliena quoque, quod communia nobis, & illis sint, permistè attingere.

ATQVE imprimis annus hic, cuius tertiam tantum partem in Hungaria fuimus, non solum nobis, sed Hungariæ toti, adeoque vicinis Provincijs Moraviæ, Austriæ, Styriæ, extitit luctuosus ac tristis: nos Collegio Solliensi & Residencia Thurosiensi exuti, pulsique sumus: tota Hungaria, Moravia, Austriæ, Styriæ bona pars exitiali sane incendio, in ipsa Hungaria excitato, ita conflagrauit, vt in ea passim, nil nisi tristem, ac horrentem solitudinem videas. Huius exitialis incendij scintilla, à pluribus annis, vt opinio hominum fert, fota & enutrita, in hanc voracem flammam, qua se Hungaria, vicinarumque Provinciarum magna pars ambustam & consumptam luget, anno sexcentesimo quarto supra millesimum, Septembri Mense in Hungaria erupit. Et primo quidem legionibus Cæsarianis absumptis, in statum Ecclesiasticum & Catholicos omnes sæuire cœpit, adeo insanè, vt nullus plane Episcopatus, nullum Canonicorum Capitulum, nullæ Parochiæ, nulla cænobia intacta manserint. Capitula Sceputiense, Nitriense, Castriferrei, Soproniense, Sabariense, igni ferroque vastata: Reuerendissimi Episcopi Varadinensis & Quinqueecclesiensis capti, inque dira captiuitate indignum in modum tractati, quorum ille hodieque, in eadem captiuitate Stephani Bochikaj detinetur; hoc altero, ad intercessionem Serenissimi Regis Poloniæ, haud ita pridem dimisso, alij sedibus suis exturbati, alio se recipere coacti: Patres è Dini Francisci familia, ex oppidis Galgotio

D d d 4 &

& Szakoleza eiecti: omnes passim viri Ecclesiastici, terrore furoris huiusce Calviniani relicta patria, pars in Poloniam, pars in Morauiam, Austriam, Styriam, aliaque loca tutiora, quæ cuique commodum ac proximum erat, dilapsi. Sacrosancta Tempia spoliata, prophanata, altaria euersa, imagines sacræ con fractæ, combustæ.

D E N I Q U E post improuissam eadem militum Cæsarianorum, in Hungaria inferiori à Bochikayanis editam, ita res ab eisdem gesta, vt ex composito contra Religionē Catholicam à Caluini, Lutherique spiritu eos inflammatos, armatosque fuisse, nemo non persentisceret. Id quod vel hodie palam est omnibus, cum Bochikayani hæretici religionem omnem ex Hungaria exclusam esse volunt. Patet id cum ex occupatis iam Ecclesijs & Cathedris Catholicorum, in quibus Buccinatores Hæretici dominantur; tum etiam & multo maxime, quod Bochikayani, Calviniani, & Lutherani in conditionibus pacis eam inter potissimas numerant, ne Societati nostræ locus in Hungaria relinquatur, (videlicet) quæ Dei gloria est. Dolet malo dæmoni, Deum per Societatis nostræ militiæ sacræ viros, sibi tam opimas prædas eripere, tam suos nervos ac vires accideret, tam suum regnum conuellere & euertere, seque sua ditioe ac sedibus expellere. Sub initium atrocis huiusce, fædæque tempestatis, postquam sanctæ memorię Illustrissimus ac Reuerendissimus Archiepiscopus Collocensis Martinus Pethe, idemque Hungariæ Prorex mandato Cæsaris Templum Galgotiense è potestate Magnifici Stanislai Thurzo, hominis Luthero addicti, in libertatem asseruisset, Germanoque eiusdem
fratri

fratri Catholico, natu minori, Magnifico Christophoro Thurzo, autoritate Cæsareæ Maiestatis felici euentu consignasset; in Scepusiensem Comitatum diœcesim scilicet suam pro officio reuifurus, & reformaturus, latus profectus est, ac tres omnino è nostris Sacerdotibus eodem seculum proficisci voluit; eo consilio vt cum è ciuitate Leuczouienfi auctoritate itidem, mandatoque Regio, Ministros hæreticos abire iussisset, Templum pro Catholicis occupasset; ibidem nostrorum opera, in habendis concionibus, sacramentis ritè populo administrandis, ceterisque id genus munijs vteretur, dū alios Sacerdotes ad illa ipsa munia obeunda submitteret; simul id agebat vt sancto suo desiderio, quo Societati inibi Collegium fundare constituerat, satisfaceret; quod & fecit, agros, prædia, vineas, pagos, futuro Collegio in nostram potestatem per manus (vt aiunt) tradendo: quam rem legitimo Diplomate voluntatis suæ teste nobis dato, roboratam esse voluit.

DVM hac ceteraque sacra occupatione distinetur, restabat vt templum quoque Leuczouienfe, quod hæreticus Minister obtinet, voluntate Cæsaris à ciuibus eius ciuitatis repeteret; itaque nihil moratus, producto Mandato Cæsaris repetit: at illi vbi aliquamdiu tergiuersati essent, tandem apertè negant, quodque insolentissimæ insanix est, excitato tumultu ab insana populi multitudine ad arma concurritur, fit impetus in domum, in qua Illustrissimus Archiepiscopus erat, & fenestras domus, homines amentia & Hæretico furore cæci, crebris lapidum imbribus quatere incipiunt. Ibi nostris cum Illustrissimo graui
peri-

periculo perfunctis, grauius aliud imminebat à Bochikajanis, cruentis iam à cædibus legionum Cæsarianarum, sed necdum sæuendi libidine factis adhuc saturis & expletis. Id vbi rumore certo compertum; nimirum Illustrissimo Archiepiscopo, vnaque cum ipso nostris Patribus, maturata fuga quærenda salus fuit, ac domum festinato plane remigrandum. Ceterum postquam nos malum hoc intestinum longe lateque manare, & æstu quodam exitiali, ad nos quotidie propius ferri sensimus; neque scholas celebritate solita inchoauimus, & studiosis, maxime Nobilioribus, qui nobiscum tuto se consistere posse diffidebant, facta potestate alio concedendi, caruimus: cum ijs tamen, qui reliqui fuerunt, opera à nostris præceptoribus diligenter & fructuose posita, licet non absque sollicito, quotidianoque metu, magis ac magis in dies accedentibus hostibus, ad vicina Collegio loca excursionem facientibus, & vbique prædas agentibus.

IN hac ancipiti trepidoque rerum statu positos, R. P. Prouincialis, exeunte Ianuario, nos in Collegio Solliensi reuisit, vnde constitutis rebus, adhibito sibi Collegij Rectore, ad Residentiam Thurociensem perrexit; vbi etiam ea, quæ tempestas imminens poscere videbatur, cito decernens, isthinc ad Collegium rediturus discessit. Medium circiter emensus erat iter, cum certa fama doceretur, vias omnes, quæ Solliã itur, occupatas à Bochikajanis esse: quare cum iter Solliense rectâ tenere non liceret, longo circuitu obiectis montibus magno labore superatis, eo contendit: nec procul aberat à Sollia, cum operæ Collegij Murarij cum familia, & nonnulli studiosi inde pro-

profecti, fiunt ipsi obuiam: ab ijs fit certior metu aduentantium Bochikajjanorum scholas solutas esse, nostros è Collegio vel abijisse, vel certè stare accinctos ad abeundū, vt sese ab imminente periculo eripiant. Ergo mutato consilio, Pater Prouincialis ex itinere ad amici domum viri Nobilis, cum socijs, quos tres secum habebat, deflexit; sciscitaturus inde exactius omnia: & rescituit nostros omnes è Collegio ad loca tutiora digressos, neque Sollia quendam è nostris tuto posse consistere; idque per Collegij Rectorem, qui comitatus equite viri nobilis, eques ipse sub initium noctis celeri cursu Solliam, rem omnem exploraturus, excurrebat. Et licet omnia plena periculi essent, nihilo secius visum, vt ipse iterum postera luce rediret ad Collegium, ne penitus illud desertum haberetur. Ergo post mediam noctem profecto cum socijs Posonium Patre Prouinciali, Rector ad Collegium reuertit, & erat ipsa Dominica Septuagesimæ: datur populo signum conueniendi ad Concionem & Sacrum: Dum Rector it ad Concionem, à beneuolo fauenteque Haidone monetur ne diutius concioni immoretur, præterita quoque nocte, quinquaginta equites hostium isthic adfuisse. Bene altè in concione prouectus erat, cum à speculatore certior fit, hostilem equitatum adesse, concludit concionem, populus è templo domum abit, noster in equo ex opido via securiore elabatur, nonnullis equitibus hostilibus nequidquam eum insequentibus, quod Dei prouidentia & equo vteretur satis pernici, & siluas proximas haberet fauentes; eo maximè, quod plures viæ, in diuersa ducentes, insequenti hosti erroris causa fuerunt, ne recta scilicet insequerentur.

QVONIAM autem ea turma equitum hosti-
 lium, quæ tunc Solliam irruerat, se nobis nihilo-
 minus inimicam esse dissimulabat, aliquot equi-
 tes amici, admissis equis, compendio viarum vsq[ue],
 Rectorem consequuti docuerunt, non tantum
 subesse periculi; eos qui persequuti fuerant, ex
 petulantia militari id egisse, & quod Capitaneus
 aiebat, præter suam voluntatem. Itaque felici ausu
 reuertit ad Collegium, iterumque sonantibus
 campanis confluit frequens populus audiendi
 sacri. Eo die nihil crebrius auditum, quam id agi
 ab Haidonibus, vt Collegij Rector aliqua indu-
 stria captus, ad Generalem Capitaneum exercitus
 Boczikaijani perducatur. Quam rem certiore[m]
 reddebat ipsius ductoris equitum, seu Capitanei
 priuatû cum illo colloquium, quo sollicitè de eius
 in Collegio mora, discessu inquirebat. Leonem
 facile ex vngue agnosceres. Erat res omnino præ-
 sentis periculi plena. Quare occulta via sub vespe-
 ram Pater Rector, adhibitijs fidis aliquot equiti-
 bus, è Collegio ad virum Catholicum è principum
 nobilitate milliari Sollia distantem discessit, expe-
 ctaturus ibi, dum ficti amici resti hostes, Sollia
 discederent. Interim studiosi aliquot Iuvenes, ad
 Collegij custodiam relictî, interrogationes ducto-
 ris equitû, qui frequens sanè ad fores Col-
 legij pulsabat cum Rectore colloqui cupiens e-
 ludebant; eum nunc scriptione, nunc precibus
 persoluendis, nunc alijs negotijs distentum adiri
 non posse. Quin lepido inuento aliqui eorum in-
 duti nostras vestes, & quadratos pileos, in ea per-
 gula Collegij, vnde ex platea à transeuntibus fa-
 cile conspicerentur, inambulationes instituebant;
 dum verè illac transeuntes, redeuntesque Hai-
 donum

donum Capitanei, rati Rectorem isthic cum socijs inambulare, eos detectis capitibus, & profundis solemnibusque genuflexionibus Haidonico ritu eminus ex platea honorabant. Ita cum optimi iuvenes nullum ad Collegium admitterent, neque verò tum adhuc quicquam aperra vi Haidones tentare auderent, sua industria effecerunt, vt absens etiam Rector semper domi se continere crederetur.

Is postquam Haidones Sellia discesserunt, redijt iterum ad Collegium. Inde aliquot è nostris Patribus, Fratribusque adiutoribus Posonio (vnde Pater Prouincialis Præceptores omnes ad diuersa Collegia iam dimiserat) reuocauit, cum quibus ibi Februario, Martio, Aprilique mense mansit, quoad vigesimo nouo Aprilis rursus Haidones longè maiore numero, ascitis etiam Turcis ac Tartaris Solliam venerunt, & sub initium noctis imperu in Collegium facto, illud rebus omnibus, quas ibi repeterunt (pleraque enim domestica, & sacra supellex Posonium ante fuerat deportata) nudarunt: neque verò segnius templum depopulati sunt, in quod irrumpentes, altaria spoliarunt, Sacras Imagines confregerunt, & quod animus horret, Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum in terra effundentes, pedibus cõculcarunt: nostris, qui tunc eiãt domi quatuor, duo Sacerdotes, & totidem Adiutores temporales, partim in ipsa summa parte turris, partim in tecto Collegij saluis permanentibus, licet in istis locis ab Haidonibus, quibus in inuestigando est propè odora canum vijs, ad candelas & laternas studiose quærentur. Vnus tamen frater Adiutor, Petrus Morales, qui subito rumore excitu

citu

citus, ad hortum domesticum; visurus quid res
 esset, excurrerat, statim in manus Haidonum in-
 cidit; is reuinctis manibus in forum pertrahi-
 tur, crudelem in modum contunditur, cere-
 ris nostris eius calamitatem è turri nequidquam
 spectantibus, & miserantibus: deinde in manus
 Tartari carnificis suspendio necandus traditur. &
 quidem Haidonum Hæreticorum sententia, post-
 quam fluuium Vagum, oppido vicinum transmi-
 sissent, ab infelici falice, ad ripam fluminis pe-
 pendisset, nisi Tartarus humanitate, & misericor-
 dia Haidones vicisset; quorum etiam non nemo,
 cum Fratrem nostrum adhuc in exercitu duci vi-
 deret, concitato equo, eductoque gladio, in eum
 obruncandum inuehebatur: sed Deus qui in tri-
 bulationibus adest seruis suis, ita ferocem illum
 cum iam iam nostrum prope feriret, vna cum equo
 ad terram afflixit, vt sic diuinitus prostrato, omne
 desiderium quicquã amplius in eum designandi,
 penitus excussum fuerit. Sed nihilominus eum
 alij, cum ab itineris labore fessum (quippe reuinc-
 tis etiam tunc post terga manibus, haud æquis
 passibus iuxta equum trahebatur) tum ab imma-
 ni verberatione, & flagellatione toto capite tumi-
 dum, tota facie liuidum, Tartaro venalem propo-
 fuerunt; qui hominem ita malè tractatum, ne vi-
 lissimo quidem equo æstimandum censuit. Qui-
 bus autem contumelijs oneratus, quibus scomma-
 matis & conuitijs proscissus, quibus probris ab
 hæreticis affectus sit Haidonibus, persequi non
 licet.

CUM iam vno propè miliari ab opido abdu-
 ctus esset, tandem è multis malis latronibus, bo-
 nus aliquis eius vicem miseratus, ab exercitu se-
 ductum

ductum liberum dimisit: iamque non exiguum viæ redeundo confecerat, cum nonnulli eum abesse odorati persequuntur, inuestigant, denique in cenosa fossa, qua se abdiderat, iacentem reperiunt, extrahunt: & quanquam illi presentem mortem intentarent, tandem tamen Deo illos cohibente, vita donatum, vesticula interiore, quam adhuc sibi vsui fore putabant, spoliatū dimittunt. Ita nocte intempesta, in pagum nostrum Collegio vicinum deuenit, inde insequente die, ad Collegium à beneuolo rustico perductus. Qui in Collegio remanserant, induti habitum rusticānū Posonium contenderunt, solo Fratre tam male tractato, quod ita optaret, etiam tum in Collegio relicto. Sperabat quippe Patrem Rectorem, qui pridie diuina prouidentia, conficiendi cuiuspiam negotij causa, Galigotium excurrerat, intra breue tempus domi compariturum, qui cum non compareret, ipse quoque post alios Posonium à colonis Collegij submissus est.

H V I C nostrorum tribulationi interfuisset quoque huc dubie & ipse Pater Rector, nisi in reditu occupatus tenebris, in oppido vicino Synthauia hæere fuisset coactus; vbi & de hostium aduentu, nostrorumque tribulatione, ipsa nocte certior factus, statim expeditis equis & curru, abire inde maturabat, ne superueniente hoste (& quod rebatur, oppido arceque traditis, quod paulo post euentus docuit) in eandem cum oppidanis necessitatem implicitus, ob fidelitatem Cæsariæ Regiæque Maiestati debitam periclitaretur. Id non eueniret; ex oppido abituriebat, impeditus verò est, quod portas oppidi mādato Magnatis, qui isthic dominatur, aperire non liceret ante lucē: expe-
ctand

Etanda igitur lux erat, curru abire volenti: sed ea expectatione diuturniore visa, quam vt sustineri posset, relictis equis cum famulis, qui eorum curam haberent, ipse cum duobus socijs, altero Collegij officiali, altero ciue Solliensi, superata clam munitione & fossa oppidi, fauentibus secundum Deum tenebris, isthinc excessit, & cum vno duntaxat socio, quod ab altero in via destitueretur, magno labore, & fatigatione Tyrnauiam, per auia & deuia contendit: expertus in ea fuga cum socio, presentem vbiq; Dei prouidentiam & benignitatem, non solum cum perniciosum, rapidumque fluitum vix humeris extantes, vterant vestiti, transfuderent; sed etiam cum fame vrgerentur, eoq; loci essent, vnde neque progredi, neque regredi tuto liceret. Cōstitierant tum in sylua condensa, vbi esurientibus subministrante Deus per rusticos, non procul metu hostium delitescentes, panis portiones duas, bene magnas, quibus vterque famem non solum fugit sed abunde etiam epulatus, sitim ex præterlabente flumine, eiusdem Dei optimi liberalitate omnino depulit.

INDE actis Deo gratijs facta præterea oratione, & submissis humi genibus, recitatis Litanijs, tum communibus Sanctorum, tum Deiparæ Virginis, præbuit eis duces homines etiam rusticanos, per quos in viam securiorem deducerentur. Quare salui eo die Tyrnauiam, fessis tamen & pedibus ex via attritis peruenerunt: inde altero die vsi fauore & beneuolentia Illustrissimi Domini Georgij Bastæ, qui isthac Exercitum Cæsareum ducebat eis etiam duo alij ex nostris Patribus è Residencia Thurosiensi improviso Hædonum

donum aduentu exclusi, ipsomet Illustrissimo (Basta eos beneuole complectente adhaerant) aliquot milliaria cum exercitu progressi, die vero tertia Posonium appulsi, socios omnes Sollienses saluos repererunt, licet is, qui in Haidonum vngues inciderat, stigmata ab ijs impressa adhuc in facie, alibique recentia gestaret. Ibi sublata sollicitudine, & anxietate animorum, qua alteri de alteris afficiebantur, ignari scilicet vbi locorum, quoue in statu essent, viuerent, necne: inuicem ex mutuo aspectu congratulati, Deo pro tam singulari beneficio gratias egerunt.

SED neque Posonij diu quietis nobis esse licuit, perturbata scilicet tota Ciuitate, & ad exportationem rerum suarum in loca tutiora, omnibus effusis; fugiebant etiam ij, quibus alios erigendi, & solandi munus incumbere videbatur. Quare omnibus in fugam intentis, nos quoque conducto nauigio, quod totam suppellectilem nostram domesticam, & templi cum Bibliotheca facile capiebat, aduerso Danubio Viennam iter ingressi sumus: placuitque Deo, ad cumulū earum calamitatum, quibus ante nos visitare dignatus erat, illud quoque addere, vt tertio nauigationis die, saluis personis, non item rebus, impetu aquæ vehementiori, frustra reluctantibus Remigibus, eo nauis abriperetur, vbi prora in littus, puppi in truncum eodem quasi momento impacta, tota pene fluctibus obrueretur, tam subito, vt vix spatium fuerit nobis, è medijs aquis ad littus euadendi. In eo littore ad tertium diem substiterunt, extrahendis scilicet rebus, vt bibliotheca, cæteraque suppellectili tam templi, quam alterius generis occupati; quæ omnia irreparabile detrimen-

tum ab aquis acceperunt. Multa verò ibi tum nostra, tum aliena, quæ in naui multis precibus rogati Pofonij fufceperant, omnino amiffa. Vnum in tot incommodis iucundum, & memorabile commodum accidat, quod cum quidam è focijs Sacerdos, ætate & diuturno morbo grauis, tunc vel maxime cum podagra confictaretur, tanto fubiti horrore periculi perfufus eft, vt podagra fede fua conquiefcere non aufa, penitus euanuerit; maximè quod in ignoto, minimeque habitato deferto, vbi nihil præne, præter rancidam fuccediam habebatur, minimè delicatè tractaretur, quæ dura viuendi ratio toto illo itinere obseruanda fuit. Denique per multa pericula Viennam appulfi; vnde in diuerfa Collegia funt diftributi.

SOLLIA nunc duo Prædicantes Caluini Collegium & Templum obtinent, qui per vices è fuffeftu, fua populo venena propinant, Catholicis è Templo exclusis; ad quos tamen in platea adolefcès annorum feptemdecim Sollienfis, nofter ibidè in Poëtica difcipulus, concionem habere folet: fic placuit Deo ex ore quafi infantium, & lactentium, perficere laudem fuam. Oppidum ipfum cum pagis eodem pertinentibus, Dynafta Luthero plenus Tyrnauienfi Ciuitati pignoris titulo attribuit, poteflate à Stephano Boczikaijo fibi ad hanc rem facta: Thurocienfem verò Residentiam, ex donatione eiuſdem Stephani Boczikaij, poſſidet nobilis Martinus Reway, cui etiam Caſtellum Residentiæ, cum ob defectu aquæ, pecuniæ item qua militibus ſolueretur, & aliquorum Præſidiariorum clandestinam defectionem, eorum præterea, qui reliquerant, ſuſpectam fidem diuini teneri non poſſet; ea tan-

ea tandem pactione interposita, à nostro Fratре Residentiæ Procuratore deditum est, si sibi cæterisque saluis omnibus rebus, certa abeundi securitas fieret, ita vt ad res euehendas, sufficientes etiam currus designarentur. Fides data & accepta; vbi positus est Castello, fides nulla seruata: tota Templi & cetera domestica suppellex, quæ tota quanta fuit inibi asseruabatur, præda prædonibus Haidonibus facta.

NOSTER euitatis diuina ope, quas sub descensum montis perfidi homines struxerant insidijs, per loca vel ante hoc bellum infesta latronibus, à quibus spoliatus, securibusque contusus, Morauiam versus agrè contendit. Cuius in ingressu, à Magnifico D. Ioanne Kafca viro Catholico in Arce perbenignè exceptus, plagis curatus, viatico curruque instructus, ad Olomucense Collegium est missus. Qui Dominus eandem alijs etiam socijs Thurocensibus, idem iter diuersis temporibus tendētibus, humanitatem liberalitatemque exhibuit: imò pro singulari & eximio, quo ordinem nostrum amore complectitur, omnes omnino (si voluntas Superiorum, quæ Olomutium decreuerat, permisisset) secum, quoad meliora affulgerent tempora, commorari voluit. Munificentiam Kafcæ Nobilis quidam non Catholicus, à Cæsaris adhuc hærens partibus, prætererat. Qui nostris duobus itineris labore fessis, hospitium lautum præbuit, currumque ad duum milliarium spatium, sex equis iunctum, Custodem item Corporis Equitem Catholicum, & viginti viros armis instructos per montes, contra latronum insidias adiunxit.

Sic videlicet Dei bonitas, seruis suis in tribulatione

tione versantibus, abunde subuenit. Cuius etiam præter huc vsque commemorata prouidentie exempla; illa sileri prorsus non debent; quæ ante abcessum nostrum Thurotio declarare voluit. Equidem Bistricia seu Nouifolio ab hostibus occupata, vt fuga saluti nostræ maturè consulere-
mus, neque ex improviso ab ipsis, quod futurum alioqui fuerat opprimeremur, Thurotio flumine largius inundante impediuit. Ad hæc mensis secunda Martij die, supra turrim Templi nostri, lux in crucis modum inuisitata, sub horam nonam decimamue matutinam multis apparuit, cum admiratione, terrore & stupore eorum, qui conspexerunt. Portentum rerum meliorum quidam interpretabantur. Alij migrantis auxilij diuini. Nos certè Deus, vt diximus, in Cruce positos ope sua nunquam destituit. Atque hic exitus Residentie Thurosiensis extitit. Quem piorum Sclauorum, se destitutos Pastorum opera lachrymantium, consecuta est lamentatio. Quorum pierati vique ad vltimam deprædationem, quæ sub Paschales accidit ferias, quâ sacramenta administrando, quâ funus quoddam, hoste iam iam imminente, debitis cœremonijs tumultando adfuimus: vicam etiam posituri, nisi hanc vltimam voluntatem Obedientie victima Deo immolasset.

C O L L E G I V M
C R V M L O V I E N S E.

N V M E R V M nostrorum haud prompeum est hoc anno præfinito inire, cum hyeme quindecim, per æstatem duplo plerumque plures fuerimus

fuerimus: propter eos, quos huc ex Hungaria, Morauia, atque etiam non neminem ex Austria, coëgit belli tempestas; eademq; sub anni finē con-
fenscens intra viginti reliquit. Aperuit verò hic annus nostris virtutum spacia consuētis maiora, non in domestica solum disciplina, sed etiam in peregrinationibus, in varijs vitæ periculis, in necessitatibus, & omni patientia sese strenuè exercendi: cui vicissim Dei benignissimam prouidentiam, in seruis suis fouendis, ac solandis respondisse apparuit, tum alijs indicijs, tum solito luculentioribus oblati Collegio, piorum beneficentia eleemosynis. Quamobrem in consuētis Societatis nostræ officijs nihil cessatum. In scholis (quæ & ipsa Iuuentuti externæ, ab infestis bello, aut peste locis præbentes perfrugium, frequentiores euaserunt) neque diligentia, neque industria defuit. Tres artibus, & rebus humanis posthabitis, cælestibus sese in Cisterciensi familia addixerunt. Totidem Societati nostræ nomen dederunt, quorum vnus à suis rem maturè odorantibus, itinere bidui domum auocatus, & aliquot menses, ne voto scilicet potiretur, tantum non in vinculis detentus; opportunè tamen, ex pedicis erupit. Nec plura de scholis, prodeamus extra limen.

CONFESIONES nihilo infrequentiores, quam alias. Abducta à Calice in Eucharistiæ vsu capita quinque, & triginta. Quam autem hic labor sit necessarius, documento fuit, SS. D. N. Pauli, V. initio Pontificatus Orbi Christiano proposita peccatorum condonatio, ad quam percipiendam, in tanto horum Calicis sitientium hinc numero, vt facile tertiam Ciuitatis partem contineat; non sunt reperti, qui se ritè Sacramento-

Ecc 3

rum

rum participatione, quæ à Pontifice præscripta fuerat, compararent, nisi mulierculæ septem & vir vnicus. Cum è contra, qui altera tantum specie sunt contenti veri Catholici, non solum indigenæ, penè ad vnum omnes Pontificio diplomati promptissimè paruerunt; sed multi etiam ex locis longinquiorebus, viri nobiles cum vxoribus ac familijs, vt se apud nostros Confessione, illius beneficij potiùdi gratia expiarent, Crumloium venerunt, & fructus non in solatio tantum spiritali, sed in restituendis etiam male acquisitis spectatus est. Ex varijs hæresibus in Ecclesiæ gremium inducti viginti, in his duo Ciues cum suis familijs, non infimo Ciuitatis loco; paruus, sed non paruo constat fructus.

N E S C I O an temporum iniquitate ac vicinis turbis freta, certè admodum impudenter, semel ac iterum hæc ista sectaria visa est insolescere, denique eousque frontem perfricauerant, vt Indum Lutheranum sub omnium oculis aperire non dubitauerint, quo iuueruti cum primis litteris virtutem suam ingererent: sed itum statim obuiam privilegio Collegij, quo iam inde à fundatore cautum est, ne quis, nisi Nostris approbantibus, iuuentem doceat. Curatumque vt vir Catholicus et proxima Buduicensi Ciuitate præficeretur pueris ac pueris, quos parentes solas Theutonicas litteras volunt ediscere. Libri quoque & ipsi errorum lententes, sed non minus pestilentes magistri, à tribus ciuibus bono numero, ac bono modo accepti, Vulcano addicendi. Perfectum & illud, ne Vir primarius cum hæretica coniugium misceret. Nosocomia sunt hîc tria, quæ non prorsus neglecta. Est in his vnum honoratius, & quasi Prætorium.

naum, Cæsareum nunc vocant; agebant in illo tres decrepita prorsus ætate senes, quippe nullus eorum minor nonagenario, sed iisdem inter se peracerbè discordes. Fortè eodem tempore (erat mensis Martius) in morbum inciderant, non sine periculo, vt in tanta ætate; decumbebant in eodem cubili, lectulis iuxta se dispositis, nec vetera odia nouis & quotidianis conuicijs exaggerare cessabant. Monebantur seridò à domesticis concordia. Sed ignis ferro fodiebatur.

POSTREMO negotium peruenit ad summos loci Magistratus. Ipsa Domini Capitanei, cuius supra memini, coniunx Catherina Tantzelia marito tunc adhuc superstite, matrona tam genere & auctoritate, quam annis & prudentia grauis, ad eos conciliandos descendit; cœpit primò piè ac humaniter, multa ex se dicere, plura ex libello quodam Germanico de remittendis iniurijs accurate conscripto, assidens scabello inter eos, legere: deinde cum parùm proficeret, duriuscule increpitare, tandem & minari, curaturam vt Nofodochio eijcerentur; sed hoc malebant, quàm odia ex animis. Dura silicernia. Quid multis? frustra iam consumpto die, ipso crepusculo itur ad Collegium, aduocatur noster, obstinatos & ipse initio habuit, verum denique eo flexit, vt cum odijs reliqua peccata omnia, apud ipsum omnes per Confessionem eadem nocte deponerent; atque vt inita magis sanciretur gratia, eam postridiè allato isthuc Venerabili Sacramento, vnius panis cælestis conuiuio firmarunt. Huius concordia gratulationem duæ res auxerunt: altera, quòd vnus ex iisdem senibus, sub vtraque specie communicare solitus, tunc à calice, ne à ceteris disti-

deret, sibi temperarit, licet ægre persuasus, quod consuetudinem vt putabat sanctissimam, ac à prima ætate vsurpatam, in ipso vitæ exitu deserere nefas arbitraretur. Altera fuit charitas Dominae Capitaneæ, quæ ita fuit senum illorum exhilarata pace ac pietate, vt eo die ipsamet eis cibum proprijs manibus ministrarit.

P E R S I M I L E quiddam eidem Sacerdoti nostro accidit in Carcere: Homo erat vicini Oppidi incola honoratus, ob trium feminarum eodem extremo supplicio addictus, idemque præfractus hæreticus, ac nostrorum imprimis fugitans; hunc duo vicini Parochi, vt ad rectè credendum inducerent sapius conueniebant, quoque facilius infueret quod suadebant, hilariter cum eo in carcere perpotabant. Verum ille licet non auerteretur pocula; magis tamen sobriè, ac pertinaciter repugnabat, quàm vt poculis superari posset; erat enim & sacris literis mediocriter imbutus, & nimirum animorum Vicia huiusmodi haustibus obfirmantur magis, quàm exhauriuntur. Opus ergo fuit aliquo ficiiori exhortatore, qui imminente iam die supplicij, ægrè licet, admissus, Deo optulante, perfecit tamen, non sine aliqua inuidia eorum, qui rem prius incassum tentauerant, qui etiam, ne quid in extremo actu turbarent, dextere arcendi erant. Ipse verò reus magnam sui excitationem, tam repentina illa conuersione, quàm singulari quadam, exemplum Euangelici latronis imitante deuotione, quam declarauit, primùm in Sacramentorum vsu, deinde in ipso supplicij loco habita diserta, ad circumstantem multitudinem, & admodum pia oratione. Atque huic quidem vt supplicium mitigaretur impetra;

impetratum; quinque alijs in minoribus noxijs, vt carcere liberarentur.

I A M quamuis domesticis abundemus pauperibus, tam ijs qui quotidianam repetunt ad ianuam stipem, quam studiosis, qui in duabus aluntur ædibus, nouem, decemue in vna ex pane & ferculis Collegij, in altera autem ad quadraginta quinque; quæ domus licet redditus quosdam habeat, & quorundam etiam Mæcenates nonnihil in eam conferant, nisi tamen nostri Sacerdotis aduigilaret inquirendis eleëmofynis sollicitudo, ne tertia quidem pars, huius numeri sustineri posset: nihilominus & peregrinos ab eadem beneficentiâ non excludimus. Ægrotis longè lateque, vt alias perscriptum fuit, hisce in montibus, vbi nulli sunt Medici ac ne pharmacopolæ, Collegium hoc pro Asylo est; propter fratrem nostrum, rei medicæ non ignarum, qui ita corporibus curandis se impendit, vt semper meminerit animis consulere; & aliquoties etiam corpori profuerunt animorum remedia, in desperatis præsertim morbis, ex quibus aliqui sola confessione peccatorum peracta conualuerunt, duobus Extrema Vnctio, vitam in extremis labijs, vt dicitur, hærentem, intra paucos dies integrè restituit. Excurritur ergo etiam ad pagos, concionum causa, Caiouium ferè singulis Beatissimæ Dei genitricis festis diebus, Dominicis etiam primis tribus mense Octobri, quo tempore, tanta fuit hoc anno, vel ex remotissimis locis hominum concurrentium multitudo, vt omnes passim dicerent, vix alias fuisse maiorem. Sæpe & ad alias Parochias euocamur ab ipsis Parochis instigante plebe pagana, licet ea sæpius ad nos ventitet, vel conscientiæ exoneranda,

randæ,

randæ, vel concionum audiendarum gratia, interdum vt ceræ benedictæ fragmenta, quam Agnos Dei vocamus, petant, nam horum mira efficacia rursus hoc anno, in amplo quodam agrorum tractu, à grâdine, & per maleficas, vt creditur, excitis cœli iniurijs defenso, euidenter spectata fuit. Item in hominibus aliquot, à sensu & ratione aberrantibus, qui huius amuleti appensione sui compotes facti sunt. Alia excursio fuit ad quoddam Monasterium remotius, vbi omnibus Cœnobitis aures datæ cum fructu & solatio. Longinquissima & quidem geminata, nimirum tam Natalitijs, quam Paschalibus ferijs, profectio fuit Concionatoris nostri Bohemici in Morauiam, vbi & in præsens illustrissimus fructus est in Domini horreum collectus, & semina iacta messis aliquot millium animarum, quando diuina benignitas, earum iuuandarum opportunitatem concedere dignabitur.

C O L L E G I V M C O M M O T O V I E N S E.

Q V I A mense Maio accesserunt propter imminuentem belli tempestatem Nouitij duodecim, ideo plerumque fuerunt nostri plus minus triginta. Horum omnium studium fuit vt imprimis ipsi in via Diuini obsequij progressum facerent, & quantum possent proximorum salutem promouerent. Hæresim exuerunt viginti septem, plures forsân exuturi, nisi varios habuissent perfidię suæ Patronos, & incerta Dominorum mutatione, ac Dominij venditione fluctuassent.

Incar.

Incarceratis & hospitalibus, viduis item, pupillis, alijsque pauperibus æquè de corporis, ac animi subsidijs prospectum. Excursum toto fere anno ad duas ordinariè Parochias, festo quouis die, ne vel sacrum vel concio decisset, vel quod alias fieri solet, ad vicinos Prædicantes populus diffugeret. Auditæ præcipuis quibusdam anni festis Sarenfis Monasterij Confessiones, haud exiguo fructu, ac religiosæ disciplinæ emolumento. Reconciliati in Regia ac celebri Ciuitate, præcipui ciues Catholici; quorum dissensione, vt Hæretici mirum in modum exultabant & crescebant; ita in eorum coniunctione, magnum conceperunt animis dolorem, & rerum suarum imminutionem; cum enim in Senatu dominarètur, adlaboratum est hac suasione, vt iam substitutis octo Catholicis, penes illos potissimum gubernandæ Ciuitatis ratio consistat, duobus primarijs viris ab vsu Calicis ad vnam speciem traductis.

A C T V M cum Iudice Aulæ Cæsareæ, tam hic quam Pragæ, vt Chadanæ & Brixia, in renouando ac deligendo Senatu Religionem promotam vellet, quod vtrobique factum, singulari Catholicorum gaudio & applausu. Fascinarat mulier quædam coniugatû, ita vt nec die, nec noctu quietem haberet, sudando ac æstuando, nisi eam aut videret, aut eidem adesset. Venit hic ad nostros, & post frequentem Confessionem & communionem, profusasque lachrymas, dato ad comburendum ligamine, quo ab eadem donatus erat, omni illa infestatione liberatus est. Peropportunè duobus egregiæ indolis Adolescentibus, hæretico parente, eoque in celebri ciuitate præcipuo, oriundis, nostrorum industria salutis fuit; dum enim
Dresdam

Dresdam hæreticorum suasu transmittendi essent, actum per alios, qui apud parentes eorum plurimum valerent, vt huc ad domum, & Scholas nostras, instruendi mitterentur. Numerosior solito fuit hoc anno in Scholis nostris Iuuentus; auluit enim Domus ad centum, quadraginta, inter quos aliqui Nobiles, & multi honoratorum ciuium filij, ea spe versantur, vt Hæreticis ciuitatibus, ex quibus plerique prodierunt, lumen Catholicae Religionis aliquando inferant.

VISITAVNT nos sæpius Nobiles, Illustresque viri, quibus etsi plerumque hæreticis, mirifice tamen ordo, ac nostra in instituenda Iuuentute ratio probatur. Obstupescunt enim ad pærorum actionem, dum vel carmine, vel cantu diuersarum vocum, ac instrumentorum excipiuntur; adeoque vni Commissariorum qui Cæsaris nomine, huc in vendendo Dominio ablegatus fuit, Domus institutio placuit, vt in ea nepotem suum, optimæ spei Iuuenem erudiendum reliquerit. Varia fuit hoc anno de vendendo hoc Dominio agitatio, quæ sub initium Veris insignium Procerum intercessione sopita, ad æstatem resuscitata est. Obsuerant hætenus Venditioni iura Collegij; itaque vt se ab ijs tam emptores, quam venditores liberarent, varijs modis laboratum est. Offerebat mutationem censuum nostrorum alibi assecurandam Concilium Camerae; nos iustis de causis foundationi insistendum duximus; & quia Ius Patronatus Collegio in omnibus Ecclesijs Dominij inscriptum est, nec sine illo vlli Dominium hætenus emere voluerunt; summa contentione enitendum fuit, vt ius nostrum tueremur, ad quod sanè operam suam præclare nauauit Illustrissimus

Ariffimus ac Reuerendiffimus Stephanus Ferarius
 Apostolicæ Sedis apud Cæs. Maieftatem Nuntius,
 cui negotium id ita cordi fuit, vt se insignem So-
 cietatis nostræ ostenderit fautorem ac Patronum.
 Adhuc res agitur, quem demum finem habitura
 fit dubij hæremus & incerti. Creuit hac actione
 plurimum opinio Societatis apud ipsos Hæreti-
 cos, qui dum sibi de nostro discessu, quem iam ipsi
 deuorant, quasi gratularentur; intellexerunt
 tandem Societatem non ita Patronis destitutam,
 quo minus hucusque eorum conatus vel infrege-
 rit, vel retardarit. Grupnensis Peregrinatio fuit
 hoc anno non minus quam superioribus fructuo-
 sa, ipso die Natali Beatissimæ Virginis complu-
 ribus, qui ex varijs locis eò conuenerant, sacra
 Eucharistia refectis.

COLLEGIVM NOVODOMENSE.

HOC anno initio quidem viginti septem tan-
 tum; sed à mēse Maio ob nostratum Bruna,
 & Olomutio Baczikaianorum tumultuum causa
 huc se recipiētium accessionem, triginta quatuor
 numerati fuimus: Conciones & Doctrina Chri-
 stiana eundem, quem superioribus annis, cursum
 habuerunt. Ab Hæresi vel Hussitico Calice ad
 Catholicum alterius speciei vsum, perducti octo-
 decim. Iubilæum nuperrimum, huius vicinorum-
 que locorum incolæ orthodoxi, magno solatio
 fructuque suo participarunt. Curatum in Tem-
 plo nostro, quod simul Parochiale est, vt non tan-
 tum tria altaria, & tres portæ, porticusque inno-
 uarentur,

uarentur, & sumptuosa decorarentur pictura; sed etiam ut pronentus duorum altarium, qui nescio quorum iniuria siue incuria interciderant, reciperentur. Effectum etiam, ut Ciues, qui suorum Cadavera sub ipsis Altaribus, in Templo suburbano locabant; extrahere, aliòque recòdere debuerint. Adiacet Ciuitati mons, Templo Diui Iacobi, & decem varia Christi patientis monimenta exhibentibus columnis insignis, & celebris, & iam olim ante adhuc excucullati Lutheri tempora, maximis gratijs & Indulgentijs Leonis Decimi nobilitatus. Hoc Templum, columnæque (quæ iam negligebantur) hoc anno sumptibus Illustrissimæ Dominæ Mariæ Maximilianæ Comitissæ ab Hochenzolleren instauratæ sunt; & consuetudo ad easdem columnas in honorem Passionis Christi certas preces fundendi, Templumque ipsum adeundi, feliciter reducta est.

ALIVD est D. Ægidij templum duobus hinc distans milliaribus, cuius ius, quod ad nos spectate videatur, dum rectiperare niteremur, interit Dominus Hæreticus, Turris eiusdem templi fastigio exemplar Augustanæ Confessionis, & scriptum diris, maledictisque in Iesuitas Papistasque refertissimum, ceu perpetuum odij sui Lutheraniaci monumentum futurum imponit: sed ecce proxima D. Bartholomæi celebritate ipsa meridie, facto sanè admirabili, turris tectumque eiusdem omnino conflagrarunt: nimirum D. Ægidius ferre non poterat, ut ibidem tam horrendæ blasphemie & execrationes, vltiori tempore remanerent: speramus certè huius templi possessionem integram, & liberam breui ad nos deuenturam. Iam verò scholarum etiam laboribus nostris respondit fructus:

fructus. Discipuli Bacchanalibus ipsis, Bacchum actione iucunda in ius vocarunt: & dum Archidux Styriæ Reginam filiam, in Poloniam deductura hic subsisteret; Patronos Boëmiæ septem, qui faustissimum iter & nuptias illis precarentur, paucissimis, sed qui non displicebant, versibus præsentarunt.

In Parthenia D. Virginis Sodalitate, plerique cilicina veste gestanda, & verberibus sponte assumptis, quàm ipsis cordi sit pietas ostenderunt. Duo hinc præclaræ indolis Adolescentes, (quorû alter Ciuis cuiusdam Nouodomensis Filius, inuisum hucusque in Ciuitate pene adhuc Hæretica exemplum) ad Societatis nostræ Tyrocinium contenderunt. Denique vt non modo in præsentibus, sed etiam posteros perpetuis temporibus cûmulator, constantiorque à Collegio nostro manare queat utilitas, nouum eximiumque subsidium accessit. Eadem enim Illustrissima Domina Maria Maximiliana, Comitissa ab Hochenzolleren, pro singulari sua in Deum pietate, pridie quam Matrimonium cum Magnifico Domino Adamo à Sternberg supremo Regni Camerario iniret, Collegio quinque, Domui verò Pauperum decem millia donauit, vt nimirum ex ijs prouentus annuus, isque perennis, pro faciliiori, ac plurius caputum sustentatione habeatur.

COLLEGIVM
LABACENSE.

CONCIO Italica, magno Italarum hic commorantium voto & satisfactione, per quadragessimæ

dragesimæ tertias, & sextas ferias habita, non pa-
 rum eorum animos Societati conciliauit, & in
 pietate languidos promouit homines. In audito-
 rum numero, quidam multis iam annis, ob illam
 Fratri suo necem, animum inferendæ in parricid-
 ium sceleris vindictæ gerebat infensissimum, &
 obstinatum, ideoque sacrosanctæ synaxeos, &
 Exomologeseos Sacramenta fugiebat: is aucto-
 ritate nostro concionatore, ita mutatus est, vt nocendi
 animum omnino deposuerit, iniurias condonari,
 & longo iam tempore, neglecta Sacramenta p[ro]p[ri]e
 obierit. Duo Turcæ, deposita Mahometicæ super-
 stitionis perfidia, per nostrum Patrem rudimentis
 fidei imbuti, magno miserorum gaudio, Christia-
 nis sacris sunt imbuti. Pœnitentiæ Sacramentum
 magis, magisque frequentatum. Ante Paschales
 verò ferias, duo tantum è nostris, vt alios race-
 mus, mille octingentorū & plurium Cōfessiones
 audiuerunt. Ab Hæresi in gremium Ecclesiæ Catho-
 licæ rediere nouem, ex quibus vnus Iurisperita
 non parum eruditus, alter & generis nobilitate,
 & rerum experientia singularis. Non pauci verò
 in fide confirmati. Pacis conciliationes insigni-
 res inter Catholicos Procures, tres per nostros
 non mediocri tum partium, tum publici boni e-
 molumentō sunt procuratæ. Quidam pellicem sibi
 adsciuerat sic, vt in eo flagitio perpetuo se manli-
 ros iuramento mutuo sponderint; nostri Patris
 consilio inducti, vt in facie Ecclesiæ Matrimo-
 nium legitimum contraxerint. Duo coniugum
 paria diuturnis inter se rixis dissidebant, ita, vt al-
 terum etiam diuortium meditaretur; nostri Patris
 interuentu pristino amori sunt restituta. Ex Sere-
 nissimi Archiducis Ferdinandi liberalitate septin-
 genti

genti nummi aurei Collegio obtigere, ad produ-
tendam edificij partem, quę maximo cum incom-
modo alioqui hærebat.

COLLEGIUM GLACENSE.

QVI Lutherum aut Calvinum deseruerunt,
numerati sunt plures quadraginta. In his
fuit vir quidam, qui dum acturus iam, amissurus-
que animam à Sacerdote nostro inuiseretur; divi-
na illico luce collustratus, omnibusque gratiæ
præsidijs communitus, emigravit. Femina item
quædam Nobilitate generis, & auctoritate apud
suos facile princeps, ipso Circumcisionis die felici-
ssimo prorsus anni auspicio, salutiferi nominis
vim salutari, ac illustri pertinacibus Glacensibus
relicto exemplo, est experta. Alia præterea mole-
stis conscientiæ stimulis acta, cum à suo Ministro,
vtpote potestatis, qua peccata relaxantur exper-
te, frustra remedium implorasset: visione quadam
nocte, vbi certum animæ quærendum esset anti-
dotum edocta, manè Patrem nostrum ad se voca-
vit; qui eam graui corporis morbo ex tristitia
contracto decumbentem, omnibus Ecclesiæ Sa-
cramentis ritè instructam, ad exoptatam mentis
tranquillitatem, perpetuò in cælis duraturam de-
duxit. Nec ille conatus noster extitit irritus; quo
ineuntibus Matrimonium subditis potestas dene-
gata; quoad alter ad Castra recte in Religione
sentientium transierit. Quamobrem inuentus
nonnunquam sponsus, fausto hymenæo & Eccle-
siæ in gremium, & sponsæ in manus datus.

Fff

Pro-

P R O C E S S I O N E S quæ Ecclesiastica confu-
 dine passim in orbe Catholico institui solent; &
 hic, quantumuis in medio nationis prauæ, nun-
 quam intermissæ. Et verò illa fuit omnium cele-
 berrima, quæ obtinendi à Paulo V. Pontifice
 Max: Iubilæi, Vniuersis dati fidelibus gratia, ad D.
 Francisci Cœnobium, quod non ita multo ante
 iussu Cæsaris, & Archiepiscopi autoritate, ab
 Hereticis diu occupatum, ad veros possessores re-
 dijt, instituta fuit. Recrudescere enim adhuc re-
 centi ex vulnere ciuibus dolor; angebat eos, di-
 rumque in modum excruciat Catholicorum,
 per forum & compita, fidem suam erga Indulgen-
 tias protestantium, Diuosque in vota vocantium
 chorus. Quam pietatem vt impedirent, omnem
 omnino lapidem mouerunt. Inter alia ingenij sui
 commenta, Saxones quingentos equites se & suæ
 socios, eo quo prodendum erat die, aduentos
 profeminabant; Insidias diuersis in locis occulto
 dispositas iactabant. Sed terriculamenta ista, pu-
 silli Christi gregis deuotionem, non modo non re-
 tardarunt; verum etiam magis incitarunt. Imò
 singularis, & eximia illius in iacessu modestia, &
 in orando laudandoque Deum concetu Musico,
 spectata alacritas, & reuerentia; sacrum quam
 quoddam silentium, metumque ipsis spectatori-
 bus aduersarijs, in plateas & fenestras effusus, im-
 perauit. Testis fuit vel vnus, qui se corripheum
 sectariorum profiteretur, è superiore loco habita
 postmodum concio: qua non iam tumentibus, sed
 trepidantibus buccis etiam atque etiam rogauit
 populum; vt quando violento impetu res Papi-
 starum ingrueret, pro conseruatione sui Euangelij
 Deum inuocarent.

Et quamvis ita se res, ut dixi, communiter habuit, inuenta tamen in suburbio duarum feminarum est leuitas; quarum altera ancilla procax & petulans, procedentibus auersa facie, aliud quasi ridens, cachinnis immoderatis visa fuit illudere: sed eodem die Numinis vindictam brachio luxato experta, pœnas dedit petulantia suâ. Quin etiam Herus illius, eadem quoque luce, pariter famulæ peccatum siue nocens, siue innocens, in suam perniciem deriuatum sentit, infortunio quodam, quo panem suffocatus & exanimatus est. Templum est quoddam milliario distans Glacio Diuæ Virginis, à votis peregrinantium quondam crebris celebre. Locus peramœnus, & non tantum Germanis, sed etiam Boëmis studiosè frequentatus, quippe, qui separatim à Germanico templum erexerant. Huc nostris adnitētibus, quâ concionibus habitis, quâ Sacramentis administratis plebi potissimum rusticæ, antiqua quadantenus reuocata est pietas. Iuuentus quæ scholas nostras adit, illa numeratur, quæ ex sterilibus agris in hunc nostrum sæcundiorum quodammodo, passim laborioso conatu transfertur. Obsistunt non parum & hîc Pædotribæ Lutherani. Itaque sænus potissimum à nobis legit Silesia, & maxime Ciuitates Reuerendissimo Vratislauensium Antistiti subiectæ, cum nonnullis adiacentibus Castellis & Monasterijs. Qui idcirco Reuerendissimus solita nos prosequitur beneuolentia; & ut annis superioribus, ita & præsentem ad fabricam Collegij perficiendam, non vulgare contulit auxilium. Ceterum paucitatem compensat partim indoles proba Adolescentum; partim aliqua nobilitatis frequentia: quæ quartam ferè discipulo-

rum partem constituit; partim verò insignis eorum probitas, & prisca Religionis profitendæ, alijsque communicandæ alacritas.

DOCUMENTO sit vnus, ex quo discas reliquos, non ita pridem ad fidem conuersi, pietas. Habebat ille Matrem hæreticam plurimum leucarum spatio hinc distantem oppido, graui periculoseque corporis correptam morbo. Quod vbi pius filius intellexerat, curriculo, vt salutem animæ, quam ardētibus à Deo precibus toto itinere flagitarat, procurare genitrici morituræ possit, properat. Res ita ex voto. Facit Catholicam, & necessaria eo temporis articulo Sacramenta percipiendâ hortatur, & præparat. Cum autem quæ ea præberet, nullus ibidem Sacerdos esset Catholicus (omnes enim sunt Luthericolæ) è vicinia quendam, veterem olim Societatis nostræ discipulum, aduocat. Qui veniens, & à peccatis eam expiat, & cœlesti pane, quem clam secum detulerat, recreat, atque à portis mortis, dictu mirabile, ad vitam quasi reuocat. Nam post paulo è stulo, cui diu affixa fuerat, Dei beneficio, surrexerat, ac infra biduam conualuerat. Et sic noster ille discipulus Parenti suæ melioris longè vitam, quam illa sibi olim parens exitit. Quod sanè cognoscit, multisque laudibus & lacrymis deprecatur. Aliud fidei in Deum, & charitatis aduersus proximos Iuuentutis nostræ exemplum pono. Est pagus quidam non longè à Ciuitate Glaceni situs. Ibi casu nescio quo, obortum est incendium. Vbi id innotuit; excurrerunt inter alios & studiosi aliquot; quorum dum vnus serpentem iam ferentemque flammam contuetur; in mentem ei venit virtus Agni, vt vocant, Dei; quarit ex lo-

eijs, quispiam ne eum habeat? offeruntur duo: tum verò (res mira sed vera) cum primum sacras illas cœlestis Agni effigies flammis iniecisset, remitti ardor statim cœpit, & proximam domum, quæ iam calore intenso ignis, in manifesto periculo versabatur, debilitatus intactam reliquit.

I A M verò Serenissimorum Stiria Archiducum, in Poloniam tendentium per Glacium, sileri minime debet transitus: qui quantum nobis, Catholicisque omnibus gaudij & solatij; tantum doloris & lioris Hæreticis attulit. Non satis erat bonis Principibus, præsentia suæ luce nostrum cohonestare Collegium; sed & in Societatis, & Religionis, quæ apud hunc populum contemnitur, gratiam & gloriâ, die altero, cum properandi non deessent rationes, hîc, tum rei diuinæ in Templo nostro audiendæ, tum spectandi in Area nostra, in aduentum ipsorum præparati Dramatis, causa subsistere. Qua Archiducum erga Ordinem nostrum humanitate, insigniter confusa, retusaque est aduersariorum malevolentia, & inuidentia. Qui profectò nunquam sibi persuadere potuerunt, Principes tantos, nostri gratia cliuum montis, in quo habitamus, ascensu perdifficilem conscenduros; multo verò minus spectandi Dialogi causa diem integrum, Glatij hæsurus. Vnde & rogati à nobis, & iussi à Capitaneo Arcis, in Circo Prætòriano locum habendo Dramati erigere, vel saltem concedere (quod tamen ad maximum Ciuitatis honorem fecisset) non minus imprudenter, quam impudenter negauerunt; nimirum vt vel sic nostros frustra, suscepti laboris pœnitentia ductos irrideret: aut Principum Catholicorum à nobis amorem remouerent. Sed spe delusi sua.

Imo qui nostri conatus ante extiterunt impedire: hi vel inuiti postmodum fuere Dramatis conspecti laudatores. Nam in Scholis suis, quæ tanto cum plausu simile daret, Iuuentutem haud extare dicitur. Animaduersum est à viris, qui euentus rerum suspensio, maturoque iudicio estimare solent, ex eo tempore, quo Glacenses barbara crudelitate, & crudeli immanitate Beatum Adamum Polonum Martyrem, in nostro templo depositum trucidarunt, diuersos horrendosque casus non paucos, in Ciuibus accidisse. Alij enim seipsum vndis suffocarunt: alij summis ædium nostris præcipites dederunt: alij adhuc in laqueos ceruices, instigante malo Dæmone, quandoque parant: vt licet sint Hæretici, ad nostras tamen, & publicas pro Concione preces Catholicorum, refugere compellantur.

C O L L E G I V M C L A G E N F V R T E N S E.

HABVIT Clagenfurtense Collegium hæc Anno personas è nostris octodecim. Ex his Residentia Eberndorffensi commoratur sacerdos vnus, qui & Collegij Procurator, Coadiutor duo. In nascentis Collegij huius inijs, proximorum saluti pro more vacatum est. Conciones in Templo nostro diebus Dominicis & Festis non intermissæ, Auditorum frequentia constanti, fructuque non exiguo. Adeunt etiam nos Confessionis causa, non solum Ecclesiastici aliqui, quorum vnus Exercitijs etiam spiritualibus de more apud nos

nos informati voluit; verum etiam viri, feminaeque ex oppidis vicisque etiam longè distitis. Veniunt etiam ad Templum nostrum Ciues, Nobilesque solito frequentius, vt Missæ Sacrificio, cuius nomen etiam exosum illis ante fuerat, intersint, quod non pauci, singulis diebus faciunt. Solemnioribus porro anni temporibus, Natiuitatis præsertim ac Resurrectionis, mirum quanta ad nos auditorum, spectatorumque confluerit multitudo, ad statos Ecclesiæ ritus, Cæremoniasque pernoscendas; alleceta maxime Dialogismis vulgari eorum lingua, summa cum omnium admiratione ac voluptate exhibitis, vtpote, qui nihil vnquam tale sub Hæreticis Doctoribus vidissent, vel audissent: quod etiam præstimum est die Christi Corpori sacro, qui non minori, quam anno superiori celebritate transactus, & puerorum, puellarumque eleganti ordine procedentium numero, celebrior redditus est. Illud etiam hac in Vrbe nouum, quod Cæremoniæ ritusque sacri Natalitij præsertim ac Paschales, supplicationesque publicæ ab annis pæne quadraginta intermissæ, in templo primum nostro, tum etiam in Parochia obseruari cœptæ, Catholicis non obscura lætitiæ signa præferentibus, Hæreticis verò rem tacitè solum suspicientibus.

MATRONA quædam Nobilis septuagenaria, Catholicè olim educata, in Hæresim ante multos iam annos lapsa, ita in errore obfirmata erat, vt vix sexto semel anno Templum adiret; hortatu nostrorum in viam reducta, Cõfessioneque ac Communione ritè peracta, etiam morbo leuata est, Vitamque ducit homine Christiano di-

gnam. Altera ſitem Ciuis honeſta pene ſexagenaria, ab infantia Hæretica, dum morbo laborat, à noſtro inuiſitur, duplicem que recipit ſanctatem. Baro quidam Vir quinquagenarius, magni apud omnes nominis & exiſtimationis, hætenus hæreticus; noſtrorum opera tandem conuerſus, non multo que poſt omnibus ritè peractis, piè defunctus eſt. Hic quandoque in infirmitate, à diuerſis Nobilibus viris Hæreticis ad defectionem ſollicitatus, ſtrenuè ſeſe illis oppoſuit, noſtrosque identidem etiam ad ſe accerſiri voluit; qui ei conſilio auxilioque præſto eſſent, nec aduerſariorum fraudibus circumueniri pateſcerentur. Itaque optime in fide edoctus, diem vltimum clauſit, magno ſui apud Catholicos relicto deſiderio; immò ſummit etiam Votis expetiit, vt in Camitorio noſtro, licet nondum ſacro, pro more ſepeliretur, quam rem mirum quanta Hæretici Nobiles indignatione tulerint; maximè cum ante aduentum noſtrum, ipſi, vnaque Ciuēs, mordicus ſepulturam Catholicis eo in loco denegandam aſſererent, vt fecerant, cum infantem Catholico ritu baptizatum, iam iamque ibidem terræ mandandum, publico mandato alium in locum deferri coegerunt. Funus egregij illius viri more Catholico apud nos peractum eſt, funebri ab vno è noſtris habita Concione, ad quam viri, feminæque omnis ætatis & cōditionis cæteruatim confluxerunt; alijs quidem neceſſitudinis fortè cauſa funus commitantibus; alijs verò, vt Ieſuitam eo in templo, quod ipſi magnis ſumptibus elegantiffimum à fundamentis erexerant, nec hætenus contigerat, concionantem audirent; alijs demum, vt diligentius in aliquid à noſtris eo in templo immuratum eſſet, con-

ſer, con

set, contemplarentur. Nihil tamen ab omnibus peracto funere, nisi laudis, commendationisque plenum audiri potuit.

SERENISSIMA Mater strenæ loco, elegantem templo nostro Crucem argenteam obtulit. Illustris Comes Nagoroll Prouinciæ Capitaneus, præcipuus, post Serenissimos Principes, Collegij huius Patronus & benefactor, præter singularem illam, quam erga Societatem vniuersam præferet beneuolentiam, sacellum etiam illud, quod anno superiori sibi, ad exornandum concedi voluerat, altari sumptuoso, & pereleganti hoc anno mirifice exornauit. Addidit idem pro suo hoc altari, vestem sacram multiplicem non leuis pretij, vnâ cum calice argenteo inaurato, ceterisque rebus ad cultum sacrum requisitis: mirum enim quantû ex rebus sacris capiat voluptatis, vt etiam sacerdoti celebranti, vir alioqui grandæuus, & tantæ hic existimationis, ministraret. Accessit postremis his mensibus, liberalitate eiusdem Comitum, pro altari summo antependium elegantissimè elaboratum, Item reliquiarium pergrande sacris ossibus refertum, serioque iam in id incumbit, vt plura longè sumptuosiora reliquiaria confici curret; quam in rem obtulit tabulam quandam peruetustam, quæ altaris speciem præferre videbatur, varijs lapidibus pretiosis, numero & magnitudine eximijs refertam.

COMPARATA est hoc anno ex piorum elemosynis domus Collegio proxima, Pauperum studiosorum vsibus accommoda, in qua aliquot iam sustentantur, ij potissimum, qui cantandi gnari, choro nostro in sacris officijs rite decantandis, auxilio & ornamento sint. Scholæ quæ
 quaternas

quaternas in Classes distributæ sunt, anno vix vnico à fundatione exacto, numero & opinione crescunt, ex ipsa etiam Italia huc passim studiorû causa confluentibus. Collegij ædificium nostris vsibus accommodari cœptum. Enituit nostrorum virtus & constantia in perferendis Hæreticorum calumnijs, conuicijs, minis, nocturnisque circa Collegium vociferationibus, cum non leui etiam fenestrarum detrimento: Verum Princeps Serenissimus re cognita, serid Capitaneo & DD. Ordinarijs Prouinciæ, nostrorum protectionem demandauit, qui etiam vltimas fundationis literas hoc ipso primû anno omni memoria dignissimas, nobis liberalissimè obrulit: acceptis eodem pene tempore Bullis etiam Pontificijs, earumque executorijs, ad eandem fundationem spectantibus, quibus speramus difficultates omnes subortas penitus esse sublatas.

DOMVS PROBATIONIS BRVNENSIS.

VARIJS omnino personarum hoc anno extitit numerus. Vitam verò cum morte ex omni sociorum numero quinque commutarunt. In his duo Coadiutores, Prædiorum inspectores, ac è Tironibus studiosus vnus, varijs morborum generibus conflctati, ad extremum lenta, diutinaque tabe confecti, occubuerunt: occidit & Emericus Turn, non magis visendis Architectonicæ operibus, & fingendis, sculpendisque simulachris artificio in paucis clarus, quàm Religionis, aliarumque Virtutum ornamentis conspicuus. *Quem*

Quem in medio Virtutum cursu, egregia artis sue monumenta impigrè & solerter molientem, ædificaque nostræ sacræ cultum, & ornatum promoventem; non minus lōginqua, quàm exitialis tabifica morbi vis, immaturum quidem ævi, sed cœlestia stipendia emeritum, viribus pariter ac vita defectum, enectumque cœlo transmisit. Accessit eisdem P. Hieronymus Letsch, quatuor Votorum Professor, Magister Novitiorum, non difficili tantum dysenteria, continuoque cruoris fluxu exhaustus; sed exitiali pertinacique feбри medullas coquente, confectus, duoque de viginti dierum spatio, extinctus. Vir profectò in omni semper vita cum omnibus Religionis, ceterarumque eximiarum Virtutum votis insignis: tum immensa quadam, de hominibus benemerendi, cupiditate inflāmat. Nullum vnquam tempus extitit, quo non illuxit illius industria, eximiaque charitas in extirpandis ex animis mortalium perfidiæ erroribus, in proximis Christo lucrificandis, omnique ope, quâ aures consentibus dando, quâ publicè concionando, quâ priuatis congressibus sermonis suauitate, oris hilaritate, inusitata morum comitate, facilitateque ad Ecclesiam aggregando, à vitijs reflectendo, ad Christianæ vitæ studium, Numinisque cultum alliciendo, bonum & suauem Christi Societatis odorem, Domi, forisque diffundendo: quibus ille rebus, tantum sibi apud omnes amorem conciliabat, vt summi æque ac infimi ordinis homines, quos ille vel ab impijs ac nefarijs Hæreticorum lustris, ad auitam Religionem reuocauit, Christoque genuit, vel ad meliorem vitæ frugem pijs alloquijs informauit, ob eius è vita discessum luxerint, desideriumque ipsius

quo

quo tempore ei parentatum fuit, gemitibus & lacrymis non obscure declararint.

IN horum locum, nil remorante charitatem nostram rei domesticæ inopia, quam partim lues, partim furor Haidonicus in pecoribus enectis, prædijsque incensis, partim denique frequentes, & ingentes in bellum contributiones pecuniarum attulere, viginti duo suscepti sunt. Qui itaque Brunæ causa procurandæ proximorum salutis perstiterunt: eam per consuetam Societatis Exercitiæ sedulo promouerunt. Etenim binæ Dominicis Festisque diebus, præter doctrinæ Christianæ explanationem, habitæ ad populum conciones; altera in sacra æde nostrâ ad Germanos, in Collegiata Ecclesia ad Boëmos altera: & hæc quidem ex arctis & perangustis obscurisque Gymnâsij nostri aulae spatijs, in Principem sacram ædem, primoremque suggestum, Præposito vniuersoque Canonico Collegio enixè flagitantibus, omnibus Boëmici generis ordinibus gratulantibus, non gloriosius, quam fructuosius est trāsata. Neque verò nulla iacti, satique Verbi cœlestis seminis seges extitit. Argumento sunt quina & quadragena capita, è sæculentis Lutheri Pickardique lacunis, portentosisque errorum tenebris emersa, damnataque, ac Diris deuota hæresi, Ecclesiæ aggregata. Eminebat in his non nemo, vsque adeo alto pestiferorum opinionum gurgite demersus, vt insanis errorum fluctibus diu multumque iactatus, non ante veritatis, sinceræque Religionis portum, quam annum ætatis centesimum Numine propitio attigerit. Victa & fracta, ancipitique Verbi diuini gladio expugnata alterius obstinati obfirmatique animi, & propter vetitum Calicis
vsum

ysum triennij spatio, sine cælestibus Confessionis, Eucharistiæque mysterijs obdurantis, peruicacia; cessit hic aliquando, missoque calici nuncio, altera contentus specie manus dedit.

P V E L L A fuit non magis corpore affecta, morboque implicita, quam exitiali, pestiferaque hæreseos tabe, lueque infecta; huic secundum quietem cœlitus obiecta species puellæ denuncians, si consanari, morbumque à corpore depelli, & pristinam sanitatem recipere, in Votis haberet; ante omnia mortiferum ab animo venenum, & iniusam Deo, Diuisque pestem depelleret, votisque nuncupatis, in sacrarum contubernio Virginum Deo se addiceret & consecraret; nec vanum fuit somnium. Puella Sacramentis ritè aditis, voti compos, valetudinem diuinitus receptam Deo consecrandam existimauit: ac proinde sacrarum Virginum Cœnobium ingressa, Christo se sponte addixit. Alia quædam exitiali Lutheri veneno imbuta, ad eò Catholicorum orbiculis precatorijs non capiebatur, vt quoties Deiparæ Virgini preces, calculis à pijs adnumerari videret, muliebri deridiculo, hæreticoque ingenio ac instituto, eos irrideret. Ea porro hodie in viam Veritatis reducta, Dei parenti preces spherulis recensere, non maiore sensu voluptatis, quam fructu pietatis, pergat. Quàm porro nostrorum opera non hæreticis tantum, in veram Christianæ Religionis pietatem asserendis, sed ceteris quoque ab exitio flagitioque reuocandis, ad prauorum emendationem morum impellendis, ad Virtutis pietatisque studium accendendis frugifera, ac salutaris extiterit; vel ij ostendunt, qui absteris elutisque vniuersæ ante actæ vitæ, solennibus Confessionis & Eucha-

Eucha-

Eucharistiæ mysterijs sordibus & maculis, vel animi puritatem, vel conscientiæ tranquillitatem consequuti, cœlestis lætitiæ voluptatem perciperunt.

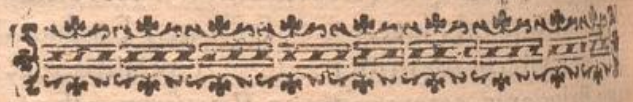
Neque segnius foris quam Domi Christiana res amplificata: efflagitati nostri ad primariæ Nobilis Matronæ oppidum, aulicam familiam depravatis moribus emendatis, ad Christianam honestamque vitam traduxerunt, animorumque labores Confessionibus audiendis expiarunt. In hac tanta rei Christianæ sterilitate, sacra ædes nostra donorum non prorsus sterilis fuit; Eminent in his aurea catena Matronæ nobilis vel Religionis, vel munificentæ nobile monumentum: cuius beneficentiæ ac liberalitatis fontes, egentes studiosi lauto accepti epulo persenserunt. Non minus altera nobilis femina pietatis suæ, quam liberalitatis extare voluit monumentum; quæ cum incredibili templi nostri adeundi, visendique studio teneretur, nec ætate ac morbo, longisque locorum interuallo impedita, Votorum compos fieri posset; sacram eadem nostram semel atque iterum, haud vulgaris pretij coluit muneribus, sericis vestibus, alijsq; sacrae aræ ornamentis, auro argentoque opere Phrygio intertextis, mittendis donandisque. Porro res litteraria haud quaquam incolumis, ac sarta tectaue stetit: Enimvero inter armorum terrores ut nullus legibus, ita neque artibus litterarumque studijs, ac disciplinis locus esse potest: Ergo & hæc gemino cladium, atrocis contagionis, Martijque furoris ariete expugnata, scindibus suis connulsa, propemodum concidit universa. Erexit se tandem atque ad pristinum, dignitatis splendorem, celebritatemq; animos extulit
flore

fleret certè hodie ac viget, si non frequentia, ac eximia Adulescentium indole, incitataque discendi alacritate, morum vitæque innocentia, ac integritate.

IMPRIMIS verò Sodales Deiparæ Virginis, ad omnem Christianæ Virtutis effigiem sese effingunt ac efformant, sacris Confessionis, Eucharistiæque mysterijs identidem ritè percipiendis, pietatis, Religionis, ceterarumque Virtutum officijs sedulo & impensè colendis. Ex eorum numero vnus, Cælestis vitæ dulcedine captus, Deo se in Religiosa Præmonstratensium familia addixit. Omnium postremo studium & alacritas, Procerum ac Principum virorum illustris beneuolentiæ, humanitatisque officijs subinde excitata; quo in genere eximia Illustrissimi Cardinalis à Dietrichstein humanitatis laus enituit. Is ex vrbe rediens nihil prius aut antiquius habuit, quam Domum nostram, munificentia suæ muneribus auctam ac adornatam, interuifere, inde singula Gymnasia præsentia suæ splendore honestare. Magnificus verò Dominus Adamus à Stemberg, maximus Camerarius Regni Boëmiæ, idemque Boëmici exercitus summæ cum Imperio Dux, cum Religionis in Deum eximia, tum propensissima in nos voluntatis insignè extare voluit monumentum. Is quippe Boëmorum, copias, Morauia fines aduersus barbaras Haidonica nationis incursiones, populationesque propugnaturus, ductans; non magis humano armorum præsidio, quam cælesti ac diuina sacrorum Confessionis, Eucharistiæque Mysteriorum ope & auxilio, in templo nostro tegendum se, muniendumque putauit. Optimi Ducis præclarum pietatis exemplū, complures è militum

litum

itrum primoribus secuti; Gymnasia inde nostra
 & tiffima nobilitatis corona stipatus inuifit, adolef-
 centibus aduentum illius gratulantibus, singula-
 remque humanitatem fefta, fauftaque acclama-
 tione celebrantibus.

P R O V I N C I A

B E L G I C A.

HÆc vicenis difpartita Collegijs Socios hoc
 anno habuit circiter fequentos, Sacerdotes
 quinquaginta feptem fupra ducentos; Magiftrorum non
 Sacerdotes feptuaginta duos; Studiosos quinquaginta
 nouem; Coadiutores centum quadraginta
 feptem; Nouitios circiter fequentos odo. In Louaniæ
 quadraginta feptem; dimidio plus in Tornaceni
 in Duaceni quadraginta odo; in Audomari feptem
 fequentos feptem; duobus minus in Antuerpieni; in Leo-
 dieni fequentos feptem; in Traiectino fequentos feptem
 in Brugeni tres & fequentos feptem; tres minus in Ipreni
 & Cortraceni fingulis; fequentos feptem in Vallence-
 neni; vno minus in Gandeni; fequentos feptem vnum in
 Infuleni; fequentos feptem quatuor in Monteni; dimidio
 minus in Bergeni; fequentos feptem vnum in Atrebareni
 plus altero tanto in Braxellenfi; commemoratis
 Caftrenfibus; in Cameraceni & Luxemburgeni
 odo decem vtrobique; decem in Anglicano. Vita
 exiere fequentos feptem, inter quos R. P. Bernardus Oliue-
 rius, paucis ante mortem diebus Præpofiti Prouin-
 ciali defunctus officio. Hic cum aliquot iam an-
 nos ma-